

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 11 ΙΟΥΛΙΟΥ 1936

ΑΡΙΘ. 27-28

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΥΜΠΑΝΙΖΟΜΕΝΩΝ

Ὁ σοβιετικὸς τύπος ἐδημοσίευσεν πρό τινος ὀλόκληρον τὸ κείμενον τοῦ νέου σχεδίου πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον ἔκτακτον συνέδριον τῶν σοβιετικῶν δημοκρατιῶν, συγκαλούμενον τῇ 25 προσεχοῦς Νοεμβρίου ἐν Μόσχᾳ, θὰ κληθῆ νὰ ψηφίσῃ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ σημερινοῦ συντάγματος τῆς Ἑνώσεως τῶν Σοβιῆτ τῆς Ρωσίας. Τὸ νέον τοῦτο σχέδιον πολιτεύματος χαρακτηρίζεται ὡς ἐπάνοδος εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν δημοκρατίαν ἢ, ὅπερ ταῦτόν, εἰς τὸν δημοκρατικὸν κοινοβουλευτισμόν, ὑπῆρξαν δ' οἱ ἀφελῶς σπεύσαντες νὰ τὸ σχολιάσουν μετ' εὐμενείας ἐκλαμβάνοντες αὐτὸ ὡς σημαντικὴν στροφὴν τοῦ ρωσικοῦ μπολσεβισμοῦ «πρὸς τὰ δεξιὰ», κατὰ τὴν παραδεδομένην πολιτικὴν φρασεολογίαν.

Ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος εἶνε πολὺ ἐσπευσμένος, μαρτυρεῖ δὲ ἄγνοιαν τῶν ἐν τῇ σημερινῇ Ρωσίᾳ πραγμάτων καὶ ἀτελῆ τοῦλάχιστον ἐνημερότητα ὡς πρὸς τὴν νοοτροπίαν τοῦ ρωσικοῦ μπολσεβισμοῦ καὶ τὴν ἕξ ἧς αὕτη πηγάζει μαρξιστικὴν κοσμοθεωρίαν. Ἀπλῆ καὶ πρόχειρος ἐπισκόπησις τοῦ ἤδη ἰσχύοντος συντάγματος θὰ καταδείξῃ ὅτι ἡ φερομένη πρὸς τὰ δεξιώτερα στροφὴ αὕτη εἶνε τόσον χιμαιρικὴ, ὅσον ἀνελικρινεῖς ὑπῆρξαν αἱ παλαιότεραι ἐπαγγελίαι τοῦ ρωσικοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἀρχὴ παντὸς συνταγματικοῦ πολιτεύματος, μάλιστα δ' ὅταν τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία, εἶνε ἡ ἐννοία τῆς ἐλευθερίας. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας διήκει διὰ πασῶν τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο οἱ ῥῶσοι κομμουνισταί, πρὶν καταλάβουν τὴν ἀρχὴν ἐν Ρωσίᾳ, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἡγέτου των Λένιν ἐπηγγέλλοντο πρῶτα καὶ μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν ὡς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ὑπ' αὐτῶν καταλύσεως τῆς μοναρχίας τοῦ ρωσικοῦ τσαρισμοῦ. Ἐγγραφε λοιπὸν ὁ Λένιν εἰς τὰ συγγράμματά του: «Ἐλευθερία τοῦ τύπου σημαίνει ἐλευθερίαν ἐκδήλωσιν πάσης σκέψεως πάντων τῶν πολιτῶν. Ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ τῶν Σοβιῆτ λαμβάνει πάντα τὰ τυπογραφεῖα καὶ ὅλον τὸν χάρτην καὶ

τὰ διανέμει κατὰ τρόπον δίκαιον: πρῶτον εἰς τὸ κράτος, κατὰ δεύτερον λόγον εἰς τὰς μεγάλας μερίδας, τρίτον εἰς τὰς μικροτέρας καὶ ἔπειτα εἰς οἰαςδήποτε ὀμάδα πολιτῶν μὲ ὠρισμένον ἀριθμὸν μελῶν». «Τὸ σύνταγμα τῶν ἐλευθέρων δημοκρατιῶν δὲν δύναται νὰ ἀπαγορεύῃ εἰρηνικὰς διαδηλώσεις καὶ οἰανδήποτε ἐκδηλώσεις ὀμαδικὰς πάσης μερίδος ἢ ὀμάδος». «Ἐν ἐλευθέρῳ χώρῳ τὸν λαὸν διοικοῦν οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγόμενοι». «Ἐῴμεθα ὑπὲρ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας» κτλ. Τοιούτων δ' ἐπαγγελιῶν εἶνε μεστὰ τὰ συγγράμματα τῶν ἡγετῶν τοῦ ρωσικοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἀντιστοίχως δὲ πάντως πρὸς τὰς ὑποσχέσεις ταύτας τὸ ὑπὸ τῶν ῥῶσων κομμουνιστῶν καταρτισθὲν καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἰσχύον σύνταγμα τῶν ρωσικῶν σοβιετικῶν δημοκρατιῶν διαγορεύει «Ἡ σοβιετικὴ ἐξουσία παρέχει εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν χωρικὴν φτωχολογίαν πάντα τὰ ὑλικά μέσα καὶ τὰς λοιπὰς δυνατότητας πρὸς ἔκδοσιν ἐφημερίδων, φυλλαδίων, βιβλίων καὶ ἄλλων προϊόντων τῆς τυπογραφίας». «Ἡ σοβιετικὴ ἐξουσία ἐξασφαλίζει εἰς τοὺς ἐργαζομένους ἐλευθερίαν ὀργανώσεων, συσκέψεων, διαδηλώσεων» καὶ λπ. «Ἡ σοβιετικὴ ἐξουσία οὐ μόνον διακηρύττει ἐλευθερίαν τῶν συνδέσμων καὶ τῶν λοιπῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργαζομένων, ἀλλὰ καὶ παρέχει πᾶσαν συνδρομὴν» (ἄρθρα 14, 15, 16 καὶ 17). Ἴδου δὲ τί διαγορεύει τὸ 17 ἄρθρον τοῦ ἐν ἰσχύϊ συντάγματος περὶ θρησκείας: «Ἡ σοβιετικὴ ἐξουσία ἐχώρισεν τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὸ σχολεῖον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν θρησκείαν καὶ ἀνεγνώρισεν εἰς πάντας τοὺς πολίτας ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν συνειδήσεως καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιθρησκευτικῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς προπαγάνδας». Τοιοῦτοτρόπως καὶ προεπαναστατικῶς καὶ μετεπαναστατικῶς οἱ ῥῶσοι κομμουνισταί καὶ ἐπηγγέθησαν καὶ ἐν τῷ συντάγματι τοῦ μπολσεβικοῦ κράτους ρητῶς διετύπωσαν τὰς ἐλευθερίας, τῶν ὁποίων πρὸ αἰῶνων ἦτο ἐστερημένος ὁ ρωσικὸς λαός.

Ἄλλ' ὅπως εἶνε πασίγνωστον, οὐδεμία ἐκ τῶν ὑποσχέσεων τούτων ἐτηρήθη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς δεκαοκταετοῦς δεσποτείας τῶν Σοβιῆτ. Διότι μόνον

ὡς δεσποτεία καὶ τυραννία δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ἢ παντελῆς τῆς ἐλευθερίας ἐξορία ἐξ ὅλου τοῦ σοβιετικοῦ κράτους. Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου εἶνε παντελῶς ἄγνωστος καὶ εἰς αὐτὸν ἔτι τὸν κομμουνιστικὸν τύπον. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συντάξεως πάσης ἐφημερίδος εἶνε τεταγμένος ὀρθοδοξότατος κομμουνιστῆς ἀσκῶν ἀσστηροτάτην λογοκρισίαν. Πάντα τὰ τυπογραφεῖα εἶνε κρατικά, οὐδὲ ἓν δ' ἔντυπον ἐκδίδεται ἄνευ τῆς προηγουμένης γνώσεως καὶ ἐγκρίσεως τοῦ κομμουνιστοῦ διευθυντοῦ ἢ ἐπόπτου. Ἐντυπα θρησκευτικοῦ περιεχομένου εἶνε ἀπηγορευμένα. Μόνον κομμουνιστικὰ συνέδρια, συμβούλια, διαδηλώσεις ἐπιτρέπονται, οὐδ' εἶνε ὅμως καὶ εἰς αὐτὰ ἀνεκτὴ ἐλευθερία εἰς οἰασδήποτε ἐκλογάς. Εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις εἶνε αἰσθητὴ βαρεῖα ἢ πίσεις τῆς δικτατορίας. Ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῆς συνταγματικῆς διατάξεως περὶ ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ δικαιώματος ἀντιθρησκευτικῆς καὶ θρησκευτικῆς προπαγάνδας, οἱ μπολσεβίκοι παραχωροῦσιν ἐλευθερίαν, καὶ δὴ τὴν μᾶλλον ἀπόλυτον, εἰς μόνην τὴν ἀντιθρησκευτικὴν προπαγάνδαν, τὴν ὁποῖαν καὶ ὑποστηρίζουν διὰ παντὸς μέσου, ἐν ᾧ παρακωλύεται πᾶσα ἀπόπειρα ἀπολογητικῆς δικαιώσεως τῆς θρησκείας, πολλῶν δὲ μᾶλλον ἐπικρίσεως οἰασδήποτε ἀντιχριστιανικῆς θεωρίας. Τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως μαρτυρεῖ ἡ κατακρήμνις καὶ ἀχρήστευσις 754 ναῶν μόνον ἐν Μόσχῃ, ὁ τυφεκισμὸς χιλιάδων κληρικῶν καὶ ἑκατοντάδων χιλιάδων πιστῶν, αἱ ἐξορίαί, αἱ φυλακίσεις καὶ οἱ εἰς τὴν πεῖναν καὶ τὴν περιπλάνησιν καταδίκη μυριάδων.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγεται ὅτι οὐδεμία πίστις δύναται νὰ παρασχεθῆ εἰς τὴν δῆθεν δεξιωτέραν διὰ τοῦ νέου συντάγματος στροφὴν τῶν σοβιετικῶν δημοκρατιῶν. Καὶ μόνον τὸ ἄρθρον αὐτοῦ περὶ θρησκείας ἀρκεῖ νὰ πείσῃ περὶ ἀριστερωτέρας μάλιστα τάσεως τοῦ μπολσεβισμού ἀπέναντι τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, διότι, ἐνᾧ τὸ ἰσχύον σύνταγμα ἔστω καὶ τυπικῶς ἀναγνωρίζει ἐλευθερίαν καὶ τῆς θρησκευτικῆς προπαγάνδας, τὸ νέον σχέδιον ἐν ἀπεριφράστῳ εἰλικρινείᾳ παρέχει ἐλευθερίαν εἰς μόνην τὴν ἀντιθρησκευτικὴν προπαγάνδαν: «εἰς πάντα τοὺς πολίτας ἀναγνωρίζεται ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ὡς καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας» (ἄρθ. 124). Ἀπαγορεύεται, συνεπῶς, ἡ θρησκευτικὴ προπαγάνδα: ἡ διδασκουσα τὴν προσηυχὴν εἰς τὰ τέκνα τῆς μήτηρ καὶ ὁ κηρύττων τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην ἱερεὺς εἶνε, κατὰ τὸ νέον σύνταγμα, παραβάται τῶν σοβιετικῶν νόμων, τοῦ νέου συντάγματος, καί, κατ' ἀκολουθίαν, ἐχθροὶ

τοῦ λαοῦ. Ἐπιτρέπεται, ἀπ' ἐναντίας, καὶ ἐνισχύεται καὶ ἐπιβάλλεται μόνον ἡ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα: ἡ ὑποστήριξις τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ τύπου, ἡ δημιουργία πανεπιστημιακῶν ἐδρῶν καὶ εἰδικῶν ἰνστιτούτων πολεμικῶν τῆς θρησκείας, ἡ συστηματικὴ ἀντιθρησκευτικὴ διδασκαλία εἰς τὰ σχολεῖα, ἡ διοργάνωσις ἀντιθρησκευτικῶν μουσείων, καὶ ἐκθέσεων, ἡ ἐν τοῖς θεάτροις καὶ διὰ τῶν κινηματογράφων καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς διὰ δημοσίων ἐπιδείξεων διαπόμπευσις καὶ καταμυκτήρισις τῶν χριστιανικῶν μυστηρίων καὶ τελετῶν, αἱ θορυβώδεις ὑπὸ ὁμάδων ἀγυιοπαίδων κατειρωνεύσεις καὶ οἱ διασυρμοὶ ἔξω τῶν ναῶν κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἱεροτελεστιῶν, καί, ἐν γένει, ὅτι ἐξευτελιστικὸν καὶ ταπεινωτικὸν τῆς θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Δὲν εἶνε δυνατόν, λοιπόν, νὰ πεισθῆ ὁ γνωρίζων τὰ ἐν Ρωσίᾳ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μπολσεβισμού ὅτι πρόκειται περὶ εἰλικρινοῦς ἐπὶ τὸ ἀπαλώτερον μεταβολῆς τῆς μπολσεβικῆς σκληρότητος. Μία τοιαύτη στροφή θὰ ἦτο ἀπάρνησις αὐτῆς τῆς δογματικῆς τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας, ἣτις διαπνέει ὁλόκληρον τὸ μπολσεβικὸν σύστημα. Αὕτη αὕτη ἡ δῆλωσις τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν δημοσιότητα παράδοσις τοῦ νέου σχεδίου συντάγματος γίνεται «πρὸς δημοσίαν συζήτησιν», ἀποτελεῖ σκληρὰν εἰρωνείαν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐλευθερία διαμοιβῆ κρίσεων εἶνε ἀδύνατος ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία τύπου. Οἱ ἐπαίοντες ἀντιλαμβάνονται κάλλιστα ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦδε προαγγελλομένη μεταρρυθμίσις αὕτη δὲν ὀφείλεται εἰς ἐσωτερικοὺς πολιτικοὺς λόγους, ἀλλὰ ἀποσκοπεῖ εἰς ὠρισμένην ἐντύπωσιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὡς ἐκ τῶν συγχρόνων διεθνῶν ζυμώσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἀμέσως ἐνδιαφέρεται ἡ σημερινὴ σοβιετικὴ Ρωσία.

Εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τούτους λόγους οὐχὶ δευτερεύουσαν θέσιν κατέχει καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου, εἰς τὸν πρὸς αὐτὸν δὲ προσανατολισμὸν ὀφείλονται καὶ αἱ κατὰ τῶν ἐκτρώσεων καὶ τῶν διαζυγίων νέαι διατάξεις, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζουν τὸν σοβιετισμὸν ὡς δῆθεν ἐπανερχόμενον εἰς τοὺς θεσμοὺς τῆς ἀστικῆς δύσεως, ἐνᾧ, ἀπλούστατα, πρόκειται περὶ τῆς αἰσθητικῆς ἀνάγκης ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων γεννήσεων ἐξασφαλιζουσῶν στρατὸν πολυαριθμότερον. Ἡ ἐλευθερία τῶν ἐκτρώσεων καὶ τῶν διαζυγίων εἶχε λάβει ἐν τῇ σοβιετικῇ Ρωσίᾳ τοιαύτας διαστάσεις, ὥστε ἠπεῖλει πλήρη μητρικὴν ἀτεκνίαν, ἀσφαλῆ ἐρήμωσιν τῆς χώρας καὶ ἔσχατον ἐκφυλισμὸν τοῦ ρωσικοῦ ἔθνους. Ἐν μόνη π.χ. τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀζώφ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπὶ 170.000 γεννήσεων

ἐγένοντο και κατεγράφησαν ὑπὸ ἰατρῶν 110.000 ἐκ-
 τρώσεις, ἤτοι κατὰ 20 ο)ο περισσότεραι τῶν τοῦ
 παρελθόντος ἔτους, εἰς αὐτὰς δὲ δὲν συμπεριλαμβά-
 νονται αἱ ὑπὸ μὴ ἰατρῶν πραγματοποιηθεῖσαι. Ἴδου
 ὅμως ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ εἰς τὸν γυναικεῖον κόσμον
 ὁμόθυμος ἐντύπωσις ἐκ τοῦ τάχα ἠθικωτέρου μέτρου
 τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν ἐκτρώσεων, δημοσιευθεῖσα
 εἰς τὸν σεβριτικὸν τύπον: «Μὴ ἀπειλήτε μήτε ἡμᾶς,
 μήτε τοὺς ἰατρούς, μήτε τὰς μαιάς διὰ τῆς ἀπαγο-
 ρεύσεως τῶν ἐκτρώσεων και διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῶν
 σχητικῶν κυρώσεων. Τὸ μέτρον σας τοῦτο θὰ ἀγάγη
 μᾶλλον εἰς τὴν αὔξησιν τῶν δαπανῶν μας και τῶν
 μυστικῶν ἐκτρώσεων και, ἐπομένως, και τῶν θανατη-
 φόρων κρουσμάτων. Κάμετέ μας νὰ ζῶμεν ἀνθρω-
 πίνην ζωὴν, μὴ μᾶ; ἀναγκάζετε νὰ ζῶμεν συνωστι-
 σμένα ἀνὰ δύο οἰκογένεια εἰς ἓν δωμάτιον, διευκο-
 λύνάτε μας νὰ ἀγοράζωμεν διὰ τὰ βρέφη μας εἰς τὰ
 πρατήρια και τὰ φαρμακεῖά σας τὰ ἀπολύτως ἀναγ-
 καῖα διὰ τὴν περιποίησιν και τὴν υγίαν των, ὁπότε
 και θὰ ἦναι περιτταί και αἱ ἀπαγορεύσεις σας και αἱ
 ἄφρονι οἰκιστικαὶ σας δι' ἀνέγερσιν βρφοκομείων,
 μαιευτηρίων κλ...».

Ἐφ' ὅσον τὸ ἐν Ρωσίᾳ δεσπύζον σύστημα εἶνε ὁ
 κομμουνισμὸς μὲ τὴν ὕλιστικὴν του βᾶσιν και τὴν
 δικτατορίαν τοῦ προλεταριάτου ἀσκουμένην ὑπὸ τοῦ
 παντοδυνάμου κομμουνιστικοῦ κόμματος, οὐδεμίαν
 εἰλικρίνειαν και πραγματικὴν ἀξίαν ἔχουν οἰαιδήποτε
 διατυμπανιζόμεναι μεταρρυθμίσεις τοῦ κομμουνιστι-
 κοῦ καθεστώτος.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ματθ. 8, 28—34· 9, 1.

Δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπικαλεσθῆ τις πρὸς κατο-
 χύρωσιν ἀληθείας τινὸς τὴν μαρτυρίαν «δαιμονιζο-
 μένων». Ἄλλ' ἔφ' ὅσον εἰς πλείστας περιπτώσεις χά-
 ριν αὐτῆς ταύτης τῆς ἀληθείας ἐκτιμᾶται ἡ ὁμολογία
 τῶν δαιμονιζομένων, περισσότερο μάλιστα τῆς τῶν
 ὑγιεῖς τὰς φρένας ἔχόντων, και ἔφ' ὅσον αὐτὸς οὗτος
 ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς ἔδ· ἀπηξίωσε νὰ μνημονεύσῃ
 τοιαύτην μαρτυρίαν, δὲν νομίζω ὅτι μοιοῦται ποσῶς
 τὸ κῆρος τῆς ἀληθείας, ἐὰν ἀξιῶσωμεν πάσης προ-
 σοχῆς τοὺς λόγους τῶν δύο δαιμονιζομένων τῆς χώ-
 ρας τῶν Γεργεσηνῶν. Ὁμολογοῦσιν ὅτι δυστυχῶς
 πολλοὶ «φρόνιμοι» ἠρνοῦντο και ἀρνοῦνται ἀκόμη και
 σήμερον, ὅτι δηλ. ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
 Τὸ πρᾶγμα ἀποβαίνει ἀκόμη μεγαλυτέρας προσοχῆς
 ἀξίον, ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὅσιν ὅτι ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ
 διηγήσει τῆς συναντήσεως ἐκεῖνης τοῦ Ἰησοῦ μετὰ
 τῶν δαιμονιζομένων ἐναλλάσσονται αἱ λέξεις «δαιμο-
 νιζόμενοι» και «δαίμονες»· ἐκ τοῦ ὁποῖου συνάγεται
 ὅτι οἱ «δαίμονες» ἦσαν οἱ και διὰ τῶν «δαιμονιζο-
 μένων» ὁμιλοῦντες. Ἐνέχει δὲ σημασίαν κεφαλαϊώδη

ἡ γνώσις ὅτι και «οἱ δαίμονες» ἀναγνωρίζουσι τὴν
 θεότητα κατ' ἀρχὴν ὑπεράνω αὐτῶν, και ἀκολούθως
 τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴδου μοναδικὴ
 περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποῖαν «οἱ δαίμονες» και οἱ ὑπ'
 αὐτῶν «δαιμονιζόμενοι» ἀποδεικνύονται φρονημώτε-
 ροι τῶν «φρονίμων».

Και δὲν εἶναι μόνον αὐτό. Οἱ «δαίμονες» δὲν γνω-
 ρίζουσι ἀπλῶς τὴν θεῖαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ φύσιν·
 ἀλλὰ και τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς μέλλοντος Κριτοῦ
 τῆς Οἰκουμένης. Και γνωρίζουσι τοῦτο μετὰ βεβαιό-
 τητος ἀπολύτου, ὡς εἶναι αὐτόδηλον ἐκ τῶν λόγων
 τῶν δαιμονιζομένων· «ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ», πρὶν
 γίνῃ δηλαδὴ ἡ μέλλουσα κρίσις, «βασανίσαι ἡμᾶς»;
 Γνωρίζουσι και τὴν ἰδικὴν των καταδίκην. Ἄλλ' ἐδῶ
 εἶναι ἡ δαιμονικὴ φύσις, φύσις, «ἢν μεταβαλεῖν»
 ὄχι «οὐ ῥάδιον», ἀλλ' ἀδύνατον: εὐχαριστοῦνται οἱ
 δαίμονες νὰ κάμνουν τὸ κακόν, καιτοι γνωρίζουσι
 ὅτι ἀναμένει αὐτοὺς τὸ «πῦρ τὸ ἐξώτερον». Φεῦ!
 Πόσους και μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εὐρίσκουν προ-
 θύμους μιμητάς! Ἴδου και μία περίπτωσις κατὰ τὴν
 ὁποῖαν ἡ γνώσις ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ και
 βλάπτει. Ἡ γνώσις, ἡ ὁποῖα πρέπει νὰ εἶναι φῶς,
 ἀποβαίνει ὀλέθριον σκότος, ὅταν ἡ καλὴ θέλησις δὲν
 εἶναι ὁ συνοδός της.

Ἐπάρχουσιν οἱ ἐνιστάμενοι: «Εἶναι ἀνεύθυνον
 ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς δαίμονας νὰ εἰσέλ-
 θωσιν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων, νὰ πινηῶσιν οὗτοι,
 και νὰ ζημιώσῃ οὕτω τοὺς κυρίους των»; Ἡ καλυ-
 τέρα και ἀπερίστροφος ἀπάντησις εἶναι: «ὁ Ἰησοῦς
 εἶναι τῶν πάντων ὁ Κύριος. Ἄν διὰ μόνον τοῦ λό-
 γου του ἡ ἄκαρπος συκὴ ἐξηρανόθῃ, ἂν τώρα ἐπιτρέπῃ
 νὰ γίνῃ ἡ παρακλήσις τῶν δαιμόνων, ταῦτα γίνονται
 διότι εἶναι ὁ Κύριος και εἶναι ἀπόλυτον δικαίωμα
 του». Θὰ ἔπρεπε δὲ μᾶλλον νὰ στρέφεται ἡ ἔρευνα
 τῶν ἐνισταμένων εἰς τὴν πονηρίαν τῶν δαιμόνων, οἱ
 ὁποῖοι ὑπὸ τὸν τύπον τῆς παρακλήσεως ἄφινον τὸ
 δηλητηριόρον των νὰ ἐκχυθῆ κατὰ τοῦ Χριστοῦ. Διότι
 εἰς τί ἄλλο ἀπέβλεπε τὸ αἴτημά των πρὸς τοὺς Ἰη-
 σοῦ; Θὰ ἔπρεπε ἐπίσης νὰ στραφῆ ἡ προσοχὴ τῶν
 ἐνισταμένων εἰς τὴν χοιρῶδη συμπεριφορὰν τῶν
 Γεργεσηνῶν, τῶν ὁποῖων τοιαύτη ἦτο ἡ πνευματικὴ,
 ἡ θρησκευτικὴ και ἡ ἠθικὴ κατάστασις, ὥστε νὰ πα-
 ρακαλοῦν τὸν Χριστὸν νὰ φύγῃ μίαν ὥραν ἀρχύτερον
 ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας των! Ἄν ἡ τοιαύτη συμ-
 φορὰ δὲν ἴσχυεν, ὡς συνήθως ἰσχύουσιν αἱ συμφοραί,
 κἄπως νὰ συνέλθουν οἱ Γεργεσηνοί, εἶναι ἀράγε
 τολμηρὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ δραματικὸν ἐκεῖνο ἐπει-
 σόδιον τῶν χοίρων ἦτο δι' αὐτοὺς μία ἀπτὴ εἰκὼν και
 πρρειδοποίησις;

Ματθ. 9, 1—8.

Εἶναι ἐκ πείρας μεμαρτυρημένον, ὅτι οἱ ἀγῶνες οἱ
 εὐγενεῖς δημιουργοῦσιν ἐχθρούς, και πολλάκις μάλι-
 στα θανασίμους. Εἶναι και τοῦτο ἐλάττωμα τῆς ἀν-
 θρωπίνης φύσεως: ἡ δρᾶσις τοῦ καλοῦ νὰ προκαλῆ
 τὴν ἀντίδρασιν τοῦ κακοῦ. Τοῦτο συνέβη και εἰς αὐ-
 τὸν τὸν Κύριον ἡμῶν, και διὰ τοῦτο εἶναι ἐξόχως ἐν-
 διαφέρον διὰ τοὺς ἐνθουσιώδεις τοῦ καλοῦ λάτρεις

καὶ ἀγωνιστὰς νὰ ἔχῃσι πρὸ ὀφθαλμῶν ἀείποιε τὴν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τακτικὴν τοῦ Σωτῆρος.

Ὁ Ἰησοῦς «ιδὼν τὴν πίστιν» τὸν οὐκ ἀπαληψαμένου, ὅσον καὶ τῶν φροῶντων αὐτῶν ἐπὶ τῆς κλίνης, «δίδει θάρρος» εἰς τὸν πάσχοντα, ἀποτείνόμενος πρὸς αὐτόν· «θάρασει, τέκνον». Οἱ παρατηρήσαντες «γραμματαί.» ἐνδομύχως κατακρίνουσι τὸν Ἰησοῦν, χαρακτηρίζοντες αὐτόν ἐν τῇ συνειδήσει των ὡς βλάσφημον· «οὗτος βλασφημεῖ». Ποία δὲ ἦτο ἡ βλασφημία, ἡ ὑβρις δηλαδὴ κατὰ τοῦ Θεοῦ; Τὸ ὅτι εἶπεν· «ἀφένονται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου». Δευτερολογῶν ὁ Κύριος καὶ ἀποκρινόμενος πρὸς «τὰς ἐνθυμήσεις» τῶν κριτῶν αὐτοῦ, εἶπε· «ἔνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν»; Ἀκολούθως δέ, καὶ διέταξε τὸν παραλυτικὸν «ἀρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου». Λοιπὸν! Εἰς τὴν θαυμασίαν ταύτην ἀγαθοεργίαν τοῦ Ἰησοῦ κεῖνται αἱ ρίζαι τῆς μετέπειτα τόσον ὀγκωθείσης κατ' αὐτοῦ ἀντιδράσεως τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ἀντιδράσεως ἡ ὁποία εὔρε τὸ κορυφωμὰ τῆς εἰς τὸν σταυρόν! Ἄλλ' ὁ δημιουργὸς βίος τοῦ Κυρίου ὑπῆρξε συνεχῆς διάτορος μαρτυρία, ὅτι ὅσον ἡ ἀντίδρασις τοῦ κακοῦ ὄγκουτο, τοσοῦτο μᾶλλον δαφυλῶς καὶ εὐθαρσῶς ἐνετεινέτο καὶ ἠπλοῦτο ἡ δρᾶσις τοῦ καλοῦ. Τί ὕψος ἠθικόν, καὶ ὁποῖαν σημασίαν ἔχει τοιαύτη ἐμμονὴ εἰς τὸ ἰδεῶδες καὶ τὸ καθῆκον γνωρίζουσι καὶ ὅσοι ἰδίᾳ ἐπιδιώκοντες κἄτι καλὸν νὰ πράξωσιν ἐν τῷ κύκλῳ των δοκιμάζουσι τὰς χυδαιότερας ἀντιδράσεις καὶ ποτιζονται ποτήρια πικρότητα. Εἶναι δ' ἐξ ἄλλου γνωστὸν, διὰ πόσους ἄλλους ἡ ὑπεράσπισις τοῦ καλοῦ στηρίζεται ἐπὶ ἀνταποδόσεως τοῦ κακοῦ. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀντέτασεν εἰς τὰς ἁμαρτωλοὺς κατ' αὐτοῦ ἀντιδράσεις παρὰ τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀγαθοῦ. Ἄφινε τὰ ἔργα αὐτοῦ νὰ ἐλέγχωσι πρωτίστως τῶν καλοθελητῶν τὴν μαρτίαν. Ὑψος καὶ ἰδεῶδες τέλειον καὶ δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀποκαρδιούνται, διότι, ἐνῶ δεικνύουσι πρὸς τὸ καθῆκον αὐτῶν ἀφοσίωσιν, ὅμως παραγκωνίζονται τυχόν ἢ καὶ ἐνίοτε ποτιζονται «ἀντι τοῦ μάννα χορῆν, ἀντι τοῦ ὕδατος ὄξος». Οὐδένα εὐμενῆς κρίσις ἢ ἰμοιβὴ ἢ τιμὴ ἰσοφαρ ζεῖ τὴν ἱκανοποίησιν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος.

Καὶ εἰς τί ὅλη ἡ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καταφορά καὶ ἀντίδρασις; Ὁ Ἰησοῦς ἀπεδείκνυσεν, ὅτι ἔχει ἐξουσίαν «ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας», καὶ ἀπεδείκνυε τοῦτο διὰ τῶν πραγμάτων, ὅπως καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ «παραλυτικοῦ τῆς Καπερναοῦ». Ὁ Παραλυτικὸς «ἠγέρθη» ἅμα τῇ προσταγῇ τοῦ Ἰησοῦ. Ἐὰν ὁ παντοδύναμος λόγος αὐτοῦ εἶχε τοιαύτην ἄμεσον θαυμασίαν ἐνέργειαν, τίς θὰ ἠδύνατο ἐχεφρονῶν νὰ ἀρνηθῆ ὅτι καὶ ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ πάσχοντος ἦτο ἤδη γεγονός; Ἀλλὰ τὸ «οὐ με πείσεις, κἄν με πείσης» πλέον ἢ ἀπ᾿ ἐξ παρατηρήθη ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐνεργείας τοῦ Σωτῆρος. Ποῖος ὅμως βλάπτεται με τοῦτο παρὰ ὁ ἐμμένων εἰς τὸ πείσμα; Ἐνῶ, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐπιστενοῦν οἱ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀντιδρώντες τὴν θεύτητα αὐτοῦ, καὶ μόνον διότι ἄνθρωπος ὢν οὗτος τοιαῦτα μεγάλα καὶ εὐεργετικά ἔργα ἔπρατιεν, καὶ μόνον διὰ τοῦτο, ἔτριπε νὰ δοξάσῃ τὸν Θεὸν καὶ νὰ θεωρῶσι τιμητικὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τῆς

ὁποίας ὁ Ἰησοῦς ἀπετέλει μέλος. Καὶ τοιαύτην ἀντίληψιν ἐπέπρωτο νὰ δείξῃ, ποῖος; Ὁ ὄχλος «ὁ ἀμαρθῆς». Διότι ἰδόντες οἱ ὄχλοι τὸ θαῦμα τοῦ παραλυτικοῦ «εθαύμασαν καὶ ἐδοξασαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις». Καὶ οὕτως; ἢ «ἰμάθεια» ἀπεδείχθη γνώσις, καὶ ἢ «γνώσις» ἀμάθεια.

Ματθ. 5, 14—19

Ὅσα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκείνην Ὀμιλίαν του εἶναι διδασκαλὶ ἀναφερόμεναι εἰς πάντα ἐν γένει χριστιανόν. Τὸ σημειούμενον ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς Ὀμιλίας ὅτι «προσηλθὼν αὐτῷ πάντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ» ταύτην ἔχει τὴν ἔννοιαν. Ἀκόμη, ἄλλως τε, δὲν εἶχεν ἐκλέξει τοῦτο Δώδεκα. Κατ' ἀκολουθίαν, ὁ χαρακτηρισμὸς τὸν ὁποῖον ὁ θεὸς Διδάσκαλος διδὲ εἰς «τοὺς μαθητὰς», ὅτι δηλαδὴ οὗτοι εἶναι «φῶς τοῦ κόσμου», εἶναι χαρακτηρισμὸς κοινὸς παντὸς χριστιανοῦ, πάσης ἡλικίας καὶ φύλου, πάσης ἐποχῆς. Ἐκ τῆς ἐννοίας ὅμως τοῦ «μαθητοῦ» συνάγεται, ὅτι ὁ τιμητικὸς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοιούτων εὐγενῶν ὑποχρεώσεων συνδεδεμένος τίτλος, δὲν εἶναι τίτλος, τὸν ὁποῖον νὰ ἔχη αὐτοδικαίως καὶ ἀτεπαγγέλως πᾶς χριστιανὸς ἀπολύτως. Πῶς δύναται νὰ εἶναι «φῶς τοῦ κόσμου» ὁ λεγόμενος χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις ζῆ καὶ κινεῖται μακρὰν τοῦ Χριστοῦ; Πῶς εἶτε ὡς ἄτομον, εἶτε ὡς οἰκονόμειαν, εἶτε ὡς κοινωνία, εἶτε ὡς κράτος, χριστιανόπνευμα ὅλα ταῦτα, πῶς θὰ εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῶσι ποτε «φῶτα τοῦ κόσμου», ὅταν, ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ, οὐδενίᾳ χάρις Χριστοῦ καὶ πνεῦμα Χριστοῦ ἀκτινοβολῆ δι' αὐτῶν; Ὁ χαρακτηρισμὸς λοιπὸν εἶναι ἀρρηκτικῶς συνδεδεμένος μετὰ τὴν κατάστασιν τοῦ μαθητοῦ. Ὅπως διὰ νὰ ἔχη τις τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ μαθητοῦ δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἐγγεγραμμένος ἀπλῶς εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ νὰ παρακολουθῆ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων του, ἀλλ' ἐπιμελῶς πάντοτε καὶ φιλοπόνως, τὰ μαθήματα, οὕτω περιποῖ ἢ ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Χριστοῦ διὰ μόνον τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, ἄνευ παρακολούθησεως, καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἑπαρεγκλιτοῦ μιμήσεως τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ Διδασκάλου, ἢ χριστιανικῆ μαθητεία εἶναι ἀπλῶς ὀνομαστική. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ Κύριος ἀπονέμη τὸν ἀσυλλήπτου τιμῆς τίτλον «φωτὸς τοῦ κόσμου», ἐννοεῖ «μαθητὰς» αὐτοῦ ὄνομα καὶ πρᾶγμα, φορεῖς καὶ προβολεῖς αὐτοῦ τοῦ φωτός τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοιοῦτοι «μαθηταί», τοιοῦτοι χριστιανοί, δοξάζουσι τὸν Πατέρα ἡμῶν «τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Διότι «φῶτα Χριστοῦ» ὄντες αὐτοὶ ἐνέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ φωτίζεσθαι ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῶν καὶ ἀκτινοβολεῖν πνεῦμα Χριστοῦ. Μεταδίδοντες δὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ προσελκύοντες εἰς τὸ φῶς τοῦτο τὰς καρδίας ἄλλων, καὶ αἰχμαλωτίζοντες «ἐσκοτισμένας διανοίας» εἰς τὸν Χριστόν, δι' αὐτοῦ τοῦ φωτός τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι συμμετοχοὶ διὰ τοῦ ἔργου τούτου καὶ εἰς τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἰδίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς; Διαχύσας τὸ «φῶς αὐτοῦ» ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κατὰ

τὸν ἐπίγειον αὐτοῦ βίον ἐν τῷ κόσμῳ, ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ ἐν τέλει πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα του· «ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς». Ὡστε καὶ «οἱ μαθηταὶ» Χριστοῦ φῶς μεταλαμβάνοντες εἰς ἄλλους, γίνονται αἴτιοι, ἵνα δοξάζηται ὁ Θεός.

Μία ὅμως σπουδαιότατη παρατήρησις: «φῶς» ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν ἐννοεῖ ἀπλῶς τὴν διδασκαλίαν, οὐδὲ φωτίζειν ἐννοεῖ ἀπλῶς τὸ διδάσκειν. Τοῦτο εἶναι εὐκολον, τὸ νὰ διδάσκῃ τις τοὺς ἄλλους. Τὸ οὐσιώδες συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ χριστιανικοῦ φωτός εἶναι νὰ ἀκτινοβολῇ διὰ μέσου τοῦ ὄλου χριστιανοῦ, τῶν αἰσθημάτων, τῶν σκέψεων, τῶν λόγων, τῆς συμπεριφορᾶς, τῶν ἔργων του. Τὸ διδάσκειν νὰ εἶναι ἐν ἀρρήκτῳ συνδέσμῳ καὶ ἐν φυσικῇ ἀκολουσίᾳ πρὸς τὸ ποιεῖν. Εἶναι ἀπείρου ἀξίας καὶ ἐνδιαφέροντος τὸ ἐξαγγελθῆν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, «ὁ δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Ἄλλως, ὁ χριστιανὸς εἶναι λύχνος ἐσβεσμένου.

K.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

(Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἀπαγγελθεῖσα τῇ 29 Ἰουνίου ἐν. ἔ. ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου).

Ἐπέστη καὶ πάλιν, ἀγαπητοί μου, ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς ἀναμνήσεως τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ταύτης θέσεως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ἡμέρα μεγάλη ὅχι μόνον δι' ἡμᾶς καὶ τὴν ἔνδοξον πόλιν μας, ἀλλὰ διὰ τὸν κόσμον σύμπαντα, ὅστις νοερώς καὶ μετ' εὐλαβείας σήμερον ἀτενίζει πρὸς τὸν ἱερόν τοῦτον βράχον καὶ ὅστις ἀκούει τὴν ἀπήχησιν τῶν λόγων τοῦ Παύλου. Διότι τῶν λόγων του ἐκείνων, τοὺς ὁποίους καὶ πάλιν πρὸ ὀλίγου ἠκούσαμεν, ὅπως ἀκριβῶς ἀπηγγέλησαν ὑπὸ τοῦ Παύλου, ἡ ἀπήχησις μεταδίδεται ἀνὰ τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ἦσαν λόγοι αἰώνιοι, δημιουργικοὶ μιᾶς ἰέας καταστάσεως εἰς τὸν κόσμον, τὴν ὁποίαν παρήγαγεν ὁ Χριστιανισμός. Ὁ Παῦλος, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐν τῷ χριστιανισμῷ Πρωτός, μετὰ τὸν Ἐνα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διηρμήνευσεν ἀπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου τὴν θεῖαν ἀποκάλυψιν καὶ κατηύγασε τὸν κόσμον ὀλόκληρον διὰ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας.

Εἰς τοῦτο τὸν εἶχε προορίσει ὁ Κύριος. Καὶ ἐπειδὴ σκεῦος ἐκλογῆς ἐγένετο, λαψιλῆς ἐξέχυθη εἰς αὐτὸν ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἵνα τὸ καταστήσῃ ἱκανὸν διὰ τοιαύτην μεγίστην ἀποστολήν. Ἡ ἀδαμαντίνη ψυχὴ του, ἀπέβη, κατὰ τὴν ἔκφρασιν μεγάλου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, παράδεισος πνευματικός. Εἶτε προσφῆται, εἶτε πατριάρχαι, εἶτε δίκαιοι, εἶτε μάρτυρες ἐπέδειξαν μέγα τι, ταῦτα πάντα ὁμοῦ συλλοβῶν εἶχεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ μετὰ τοσαύτης ὑπερβολῆς, μεθ' ὅσης οὐδεὶς ἐκείνων εἶχε

τὸ ὄπερ εἶχε καλόν. Αὐτὸς ὑπερέβη πάντας εἰς πᾶσαν θυσίαν, εἰς πάντα μόχθον καὶ πόνον, καὶ ὡπερ ὑπόπτερος γενόμενος διέτρεξε τὴν οἰκουμένην καὶ γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς βαρβάρους χώρας καὶ πανταχοῦ μετέδιδε τὸ ἀνέσπερον τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας φῶς. Τὰ πάντα ἠρονήθη χάριν τοῦ Χριστοῦ, περιεφρόνησε τὸν κόσμον χάριν αὐτοῦ. Ἐξῆ εἰς τὸν κόσμον ὡς ἀσώματος καὶ παρῆβλεπεν κατὰ τὴν καταπληκτικὴν του ἀποστολικὴν δρασίν καὶ μόχθους καὶ κινδύνους. «Πέπεισμαι γάρ, ἔλεγεν, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρῖσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. 8,38—9). Μὴ ἔχων διάφορον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ψῆλον καὶ ψυχὴν καὶ εἰς τὴν γῆν εὐρισκόμενος, εἰς τοιοῦτον ἀνῆλθεν ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν ὕψος, ὥστε εἰς τὸν Παράδεισον ἠρπάγη καὶ εἰς τὸν τρίτον ἀνήχθη οὐρανὸν καὶ ἤκουσεν ἄσρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξόν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι (Β' Κορ. 13,4.). Δὲν ἦτο μόνον ἡ θεῖα χάρις, λέγει ὁ αὐτὸς Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδία προσωπικὴ προσπάθεια, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Παῦλος ἀνεδείχθη τοιοῦτος. «Ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ τῷ κόσμῳ. ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ ζῆ δ' ἐν ἐμοὶ Χριστὸς» (Γαλ. 6,14.). Διετέλει εἰς διηνεκῆ ἐργόγορον· δὲν ἐσκόπει τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· ἐν πάντοτε ἐζήτει, τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· ὅ,τι ἔλεγε καὶ ὅ,τι ἐπραττεν εἰς τοῦτο ἀπέβλεπεν, «ἤδιστα δαπανήσω καὶ ἐδαπανηθήσομαι ὑπὲρ ὑμῶν» ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους (Β' Κορ. 12,15). Καίτοι ἡ:ο τέλειον ἀρχέτυπον ἀρετῆς, παρηκολούθει πάντοτε ἀγρύπνωσ καὶ ἐναγωνίως τὴν εαυτοῦ κατάρτασιν: «ὑποπαίζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κυρούξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι» (Α' Κορ. 9,27), καὶ διὰ τοῦτο μετὰ θάρρους προσεκάλει τοὺς πιστοὺς εἰς μίμησίν του: «μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ» (Α' Κορ. 4,16).

Ἡ ἀγάπη ἐπλήρου τὴν καρδίαν του, ἐξ ἀγάπης ὑφίστατο τοὺς μυρίους ἐκείνους μόχθους καὶ τὰς ἀνεκδιγητήτους ταλαιπωρίας καὶ πεινῶν καὶ διψῶν καὶ γυμνητεύων καὶ κολαφιζόμενος (Α' Κορ. 4,11) καὶ ἀποθνήσκων μυρίους θανάτους· «καθ' ἡμέραν, ἔγραφεν, ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ» (Α' Κορ. 15,31). Διὰ τοῦτο μεγάλην θλίψιν ἠσθάνετο ὁσάκις ἠναγκάζετο νὰ ἐπιτιμήσῃ τινά· «ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν οὐχ ἵνα λυπηθῆτε» (Β' Κορ. 28). Ἡ δυνάμις του ἡ πνευματικὴ κατέρριπτε πᾶν ἐμπόδιον εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀποστολικῆς του δράσεως· «τὰ ὄπλα ἡμῶν, ἔλεγεν, οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθάρσεις ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαίρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. 10,4.5). Ἡ δαψιλῶς ἐνοικοῦσα εἰς αὐτὸν θεῖα χάρις ἐνίσχυε πάντοτε αὐτὸν κατὰ τὴν διεξαγωγήν τοῦ ἀποστολικοῦ του ἔργου. «Κἀγὼ ἦλθον πρὸς ὑμᾶς, ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους, οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλον ὑμῖν τὸ μαρτύριον· οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν, εἰμὴ Ἰη-

1. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς τὸν ἅγιον Ἀπόστολον Παῦλον, Πατρ. Migne 49, 473 ἐξ.

σοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον· καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθεῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ» (Α' Κορ. 2,1.4.).

Τοιοῦτος ὡν ὁ Μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ἔφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας προερχόμενος ἐκ Μακεδονίας. Εἶχον παρέλθει οἱ καλοὶ χρόνοι τῆς ἐνδόξου πόλεως. Ἡ ρωμαϊκὴ τυραννία εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπὸ τὴν ὅλην Ἑλλάδα τὴν παλαιὰν αἴγλην, τὴν ἀξιοθαύμαστον πνευματικὴν τῆς ζωῆς. Αἱ Ἀθηναῖοι ἔζων μᾶλλον μὲ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ περιλάμπρου παρελθόντος. Ἐκάστη γωνία τῆς πόλεως συνεδέετο πρὸς μίαν παράδοσιν, πρὸς ἱστορικὸν γεγονός, πρὸς μεγάλην προσωπικότητα. Τὸ ἀνυπέρβλητον καλλιτέχνημα τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὰ λοιπὰ ἀριστουργήματα καὶ μνημεῖα, ὅσα δὲν κατέστρεψαν καὶ δὲν ἀπέκομισαν οἱ βάρβαροι ἐπιδρομεῖς, ὑπενεθίμιζον εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῆς πόλεως τὸν μοναδικὸν καὶ ἄφθαστον ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ πολιτισμὸν ὅστις ἤνθισέ ποτε εἰς τὰς Ἀθήνας, τὴν ἄφθιτον καὶ αἰωνίαν δόξαν τῆς προνομιοῦχου ταύτης πόλεως. Οὕτε φιλόσοφοι, οὕτε ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς ὑπῆρχον πλέον, ἐφάμιλλοι πρὸς τοὺς ἀρχαίους. Οἱ Στωϊκοί, οἱ Ἐπικουρεῖοι καὶ οἱ Νεοπλατωνικοὶ καὶ ἄλλοι νεώτεροι φιλόσοφοι εἶχον τοὺς ἀντιπροσώπους των εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' οὗτοι ἦταν νάνοι ἀπέναντι τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκείνων γιγάντων τοῦ πνεύματος. Τινὲς μάλιστα τούτων διημεροσβήτην ἀληθείας θεμελιώδεις, ἠρνοῦντο τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀνάστασιν νεκρῶν.

Διὸ κατὰ τὴν μεγάλην πνευματικὴν πτώσιν τῆς Ἑλλάδος, ἡ θρησκεία πρὸ πάντων ἔκειτο οἰκτρὸν καὶ ἐλεεινὸν ἐρείπιον. Διαπρεπεῖς συγγραφεῖς, ὡς ὁ Λουκιανός, ἐνέπαιζον τοὺς ψευδεῖς θεοὺς ἀναφανδόν, ἡ δὲ ἠθικὴ ἀποσύνθεσις τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἦτο καταφανὴς εἰς ἐκάστην λεπτομέρειαν τῆς ζωῆς τῆς. Μάταια καταβάλλοντο προσπάθειαι ἀναζωογονήσεως τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς, διότι τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα ἦτο ἄνευ περιεχομένου, δυνάμενον νὰ ἐξυψώσῃ πράγματι τὸν ἄνθρωπον. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἦτο πλήρης ναῶν καὶ βωμῶν, ἀλλὰ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ νέκρωσις ἐβασίλευεν εἰς αὐτήν. Ὡμοίαζε πρὸς ἕνα στρον οὐρανὸν ἄνευ ἡλίου. Ἡ ἀπιστία, ἡ ἀμφιβολία, ἡ ἀπόγνωσις, ἐπίεζον τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ὑπῆρχεν οὐδαμοῦ ζωογόνοσ πνευματικὸς ἥλιος, δυνάμενος νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ θερμάνῃ τὰς ψυχὰς διὰ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας.

Τοιαύτην εἶρε τὴν κατάστασιν τῶν Ἀθηναίων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Οὐδεὶς ἄλλος ἴσως θὰ ἐτόλμα νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτήν, ἐκτός μόνον αὐτοῦ, διότι οὐδεὶς ἄλλος φεαίνετο παρεσκευασμένος εἰς τὴν ὑψίστην ἀποστολήν διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἐκλεκτὸς ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ. Ἦτο γνώστις τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, ἐλάλει δὲ τὴν ἑλληνικὴν ὡς μητρικὴν γλῶσσαν, διότι ἡ ἰδιαίτερα πατρις του Ταρσὸς ἦτο τότε κέντρον ἑλληνισμοῦ ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων, ἀμιλλωμένη πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν·

τὰς «Συριάδας Ἀθήνας», ὡς αὕτη ἐκαλεῖτο, ἔνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς πνευματικῆς τῆς ἀκμῆς. Ἀλλ' ἐκ καταγωγῆς καὶ πρὸ πάντων ἐκ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ἦτο ξένος πρὸς τὸ περιβάλλον τῶν Ἀθηναίων. Ἀσημος αὐτὸς Ἰουδαῖος καὶ σκηνοποιός, ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν περιφρόνησιν τῶν Ἀθηναίων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐγωϊστῶν φιλοσόφων.

Ὁ Παῦλος μόλις ἔφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνεζήτησε καὶ εἶρε τὴν Ἰουδαϊκὴν Συναγωγὴν καὶ ἤρχισεν ἀμέσως κηρύττων τὸν Χριστόν. Ἐκεῖ δὲν προσήρχοντο μόνον Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ προσήλυτοι Ἕλληνες. Μὴ ἀρκεσθεῖς δὲ εἰς αὐτούς, ἐξῆλθεν εἰς τὴν Ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σωκράτους προὐκάλει συζητήσεις, συνήντησε δ' ἐκτός ἄλλων Στωϊκοὺς καὶ Ἐπικουρεῖους φιλοσόφους. Περιερχόμενος τὴν πόλιν εἶδε μετὰ λύπης ὅτι αὕτη ἦτο «κατείδωλος», πλήρης ναῶν, βωμῶν καὶ εἰδώλων, ἐνεποίησε δὲ εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν βωμὸς φέρων τὴν ἐπιγραφὴν «ἀγνώστῳ Θεῷ». Οἱ Ἀθηναῖοι, φοβούμενοι μήπως ἐκτός τῶν πολλῶν ψευδῶν θεῶν μένει εἰς αὐτούς κανεὶς ἄγνωστος, ἴδρσαν εἰς αὐτόν, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, βωμόν. Διότι ἡ πολυθεϊστικὴ θρησκεία ἦτο θρησκεία φόβου· δὲν ἦτο θρησκεία ἀγάπης. Ἀλλ' ὁ θεόπνευστος Παῦλος, ταρασσόμενος ψυχικῶς ἐκ τῶν μνημείων ἐκείνων τῆς ψευδοῦς θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέμενον οἱ ἄνθρωποι λατρεύοντες τὴν κτίσιν παρὰ τὸν κτίσαντα, προσκυνοῦντες ἰδικὰ των ἐξ ἕλης κατασκευάσματα, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον θεοὺς, εἶρε θαυμάσιον ἐπιχείρημα διὰ ν' ἀποκαλύψῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν εὐκαιρία. Ἡ διδασκαλία του, αἱ συνομιλίαι του εἰς τὴν Ἀγορὰν καὶ αἱ συζητήσεις προὐκάλουν διάφορα σχόλια· οἱ μὲν τὸν ἐχαρκτηρίζον περιφρονητικῶς ὡς σπερμολόγον, οἱ δὲ ὡς εἰσηγητὴν ξένων δαιμονίων. Ὡς ξένα δὲ ἦ καινὰ δαιμόνια ἐνόμιζον τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν. Τὸν ὠδήγησαν λοιπὸν εἰς τὸν βραχῶδη τοῦτον λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου, διὰ ν' ἀκούσουν τί διδάσκει. Δὲν ὠδήγηθῆ ἐδῶ διὰ νὰ δικασθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ ὀμιλήσῃ καὶ ἀκουσθῇ ὑπὸ πολλῶν. Ὅθεν ἀκροαταὶ του δὲν ἦσαν μόνον Ἀρεοπαγῖται, ἀλλὰ καὶ φιλόσοφοι, καὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Διὰ τοῦτο σταθεῖς ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Παῦλος δὲν προσαγορεύει δικαστὰς, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἀθηναϊκὸν λαόν· «ἄνδρες Ἀθηναῖοι», ἡ δὲ ὀμιλία του, τὴν ὁποίαν ἠκούσαμεν πρὸ ὀλίγου, φέρει λαϊκὸν χαρακτήρα. «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι!» πόσον προσφιλὴς ἦτο εἰς τὸν Ἀθηναϊκὸν λαόν ἡ προσφώνησις αὕτη! Εἰς παλαιότερας ἐποχὰς εἶχεν ἀκουσθῆ ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων ρητόρων, τῶν ὁποίων οἱ λόγοι ἀπλήστως ἀνεγινώσκοντο ὑπὸ τῶν μετ' αὐτοῦ γενεῶν. Ὅποια ἀληθῶς θεῖα εὐλογία διὰ τὸν ἑλληνικὸν λαόν! Ὁ Παῦλος ὁ Ταρσεύς, ὁ Ἰουδαῖος τὴν καταγωγὴν, ὁ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας, ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου τρεῖς καὶ πλέον αἰῶνας μετὰ τὸν Δημοσθένη, μεταχειρίζεται τὸν ἴδιον τρόπον δημογορίας, τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, τὴν ἀθάνατον ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διὰ νὰ διδάξῃ τὸν ἑλληνικὸν λαόν! Ἐπῆνεσε τὴν

θεοσέβειαν τῶν Ἀθηναίων, ἐδίδαξε τὴν ὑπαρξίν ἐνός καὶ μόνου Θεοῦ, δημιουργοῦ καὶ κυρίου τῶν πάντων, καὶ προσέθηκεν ὁ μεγαλοφρονότατος κήρυξ, ἔχων ἐνώπιόν του τὰ θαυμάσια αὐτὰ μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως καὶ οἶονεὶ δεικνύων αὐτά, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν κατοικεῖ εἰς ναοὺς κατασκευαζομένους ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ θεραπεύεται ὑπ' αὐτῶν, διότι, ὡς Πνεῦμα παντέλειον, δὲν ἔχει ἀνάγκην τινός. Συνεχίσας ὁ Ἀπόστολος ἀνέπτυξε τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς προνοίας του ἐπὶ τῶν διαφόρων λαῶν καὶ προσέθηκεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἠγνόησαν τὸν δημιουργόν των. Ὡς εἰς σκοτεινὸν τόπον εὐρισκόμενοι ἀνεζήτησαν νὰ εὔρουν καὶ ψηλαφήσουν, εἰ δυνατόν, τὸν Θεόν. Ἐνῶ καὶ Ἕλληνες ἀρχαῖοι ποιηταὶ εἶπον ὅτι ἐκ Θεοῦ, ὡς δημιουργοῦ ἢ ὧν, οἱ ἄνθρωποι καταγόμεθα, ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ θλάροχμεν. Προσκίλει δὲ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰς μετάνειαν, διότι ὥρσεν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ κρίνῃ ἐν δικαιοσύνῃ τοὺς πάντας διὰ τοῦ ἀποσταλέντος ὑπ' αὐτοῦ, ὃν ἄ-έστησεν ἐκ νεκρῶν (Πράξ. 17, 22—34).

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διεκόπη ἡ θαυμαστὰ ὁμιλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, τῶν ἀρνούμενων τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Οἱ μὲν ἐχλεύαζον αὐτόν, ἄλλοι δὲ εἶπον «Ἀκουσομένθά σου καὶ πάλιν». Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν, μετέβη δὲ εἰς Κόρινθον, ὅπου εὔρε προσφορώτερον ἔδαφος διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἄλλ' ἡ διδασκαλία του ἀπέδωκεν ἀμέσως καρπούς, διότι ἐμορφώθη ἡ πρώτη χριστιανικὴ παροικία τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῶν προσελθόντων εἰς τὴν νέαν θρησκείαν, ὀνομαστί δὲ ἐγνώσθησαν μεταξὺ τούτων ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ τις ὀνόματι Δάμαρις.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων εἶδε πολλὰ καὶ μεγάλα γεγονότα εἰς τὴν ἔνδοξον ἱστορικὴν τῆς διαδρομῆν, ἀλλ' ἡ παρουσίαι καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀπετέλεσαν μοναδικὸν σταθμόν, ὅχι μόνον εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, ἐσημείωσαν τὴν σπουδαιότεραν καμπήν, τὸ τέλος τοῦ ἀρχαίου καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου κόσμου. Ἠκούσθησαν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης καὶ ἀπὸ ἄλλα τῆς πόλεως σημεῖα εἰς τὸ παρελθὸν αἱ δημιουργοὶ μεγάλων ρητόρων καὶ αἱ ὁμιλίαι ὑπερόχων φιλοσόφων, ἀλλ' οὐδεμίαι σύγκρισις δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς ἀπερίττου ὁμιλίας τοῦ Παύλου. Οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων ὡς δοξοῦχος τοῦ θείου φωτός, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸ πυκνὸν τῆς ψευδοῦς θρησκείας σκότος καὶ ν' ἀνάψῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τὴν λαμπράδα τῆς πίστεως εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν. Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁμιλία του ὑπῆρξε μεγαλοφρονότατον πρὸς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα σάλπισμα τῆς χαρανγῆς νέας ἐποχῆς. Οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ μετ' αὐτῶν πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἐκαλοῦντο νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πλάνην καὶ νὰ ἐγκλωπωθοῦν τὴν ἀλήθειαν, ν' ἀναπλασθοῦν, νὰ μετάρχουν τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς συντελεσθεῖσης ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τῆς ὁμιλίας του ὁ Παῦλος κατέστησε γνωστὸν τὸν εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀγνωστον Θεόν: «ὃν οὐκ ἄγνωοντες εὔσε-

βεῖτε τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν». Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τὴν πίστιν εἰς τὸν ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα καὶ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν Λυτρωτὴν. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πάντες οἱ ἐπιδημοῦντες τότε εἰς τὰς Ἀθήνας ξένοι, οἵτινες «εἰς οὐδὲν ἕτερον ἠυκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον», ἤκουσαν παρὰ τοῦ θείου Παύλου τὴν «καινὴν διδασχὴν», τὸν εὐαγγελισμόν τῆς νέας θρησκείας.

Ἰδοῦ, λοιπὸν, τίνος μεγάλου γεγονότος σήμερον πανηγυρίζει τὴν ἱερωτάτην ἀνάμνησιν ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων. Τῆς πανηγυρεῶς μας μετέχει σύμπας ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἡ χριστιανικὴ ἀνθρωπότης ὀλόκληρος, ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ μνήμῃ τῶν πρωτοκορυφαίων Πέτρον καὶ Παύλου. Ὁ δὲ βράχος οὗτος, ὁ τόσον περιώνυμος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηναίων, διότι ἐν αὐτῷ συνήθως συνεδρίαζεν ἡ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν Βουλὴ, τὸ ἀνώτατον καὶ περίσεμνον δικαστικὸν καὶ διοικητικὸν τῆς πόλεως σῶμα, ἐπειδὴ ἀπέβη τὸ ἱερὸν βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἠκούσθη τὸ μεγαλήγορον κήρυγμα τοῦ μεγάλου τῶν Ἀποστόλων Παύλου, δικαίως ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἀθηναίους τόπον χριστιανικοῦ προσκυνήματος, διότι καθηγιασθη διὰ τοῦ κηρύγματός του. Εἶθε δὲ τοῦτο ν' ἀντηχῇ πάντοτε εἰς τὰς ψυχὰς μας τὰς ἀληθείας τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας, τὰς ὁποίας ὅσον οὐδεὶς ἄλλος Ἀπόστολος διεκήρυξε καὶ ἀνέπτυξεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Καταλήγοντες, ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἐπαναλαμβάνομεν πρὸς τὸν εὔσεβῆ λαὸν τὴν ἀποστολικὴν του εὐλογία: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρῶν καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. (Β' Κορ. 13, 13.)

ΣΚΕΨΕΙΣ

1. Ὅστις ἐγεννήθη ἄπαξ, θὰ ἀποθάνῃ δις, καὶ ὅστις ἐγεννήθη δις, θὰ ἀποθάνῃ ἄπαξ.
2. Ὁ ἀναγινώσκων πολλὰ καὶ μηδὲν τούτων κρατῶν ὁμοιάζει πρὸς τὸν κυνηγῶντα πολλὰ καὶ οὐδὲν συλλαμβάνοντα.
3. Οὐδεὶς φρόνιμος πίνει ἐκ πηγῆς, εἰς τὸ βάθος τῆς τῆς ὁποίας παρατηρεῖ ὅτι ὑπάρχουσι σκώληκες καὶ ὄφεις.
4. Ὅστις κατοικεῖ ἐν οἰκίᾳ ἐξ ὑάλου δὲν πρέπει νὰ ῥίπτῃ λίθους εἰς τοὺς διαβάτας.
5. Οἱ ψαλμοὶ τῆς μετανοίας ἀρχίζουσι συνήθως διὰ δακρῶν καὶ τελειώνουσι μετὰ χαρᾶν.
6. Εἶναι ὀνόητον, ὅταν πέσῃ τις ἐν τινι ὀχετῷ νὰ μὲνῃ ἐν αὐτῷ καὶ νὰ μὴ ζητῇ βοήθειαν, ὅπως ἐξέλεθῃ αὐτοῦ.
7. Εἰς τοὺς πάσχοντας ὀφθαλμοὺς τὸ φῶς προξενεῖ πόνον.
8. Ὅταν ὁ διάβολος εἶναι κύριος τῆς καρδίας μας, διευθύνει καὶ τὴν γλώσσάν μας.
9. Ἐκ τῶν καθαρῶν πηγῶν ῥέουσι πάντοτε καθαρὰ ὕδατα.
10. Οἱ ἐκ τῆς ἐργασίας τύλοι τῶν χειρῶν τῶν γυναικῶν κομποῦσιν αὐτὰς ὠριότερον ἢ οἱ χρυσοὶ δακτύλιοι.
11. Ἐν μιᾷ ὥρᾳ δύναται τις νὰ χάσῃ ὅ,τι ἔχει ἀποκτήσει δι' ὅλης τῆς ζωῆς.
12. Ὅστις ἀκολουθεῖ τὸν ῥύακα, ἀσφαλῶς θὰ φθάσῃ εἰς τὴν πηγὴν.

Κ. Ι. Δ.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΠ. ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΙ Ο ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ὁ ὀρθολογισμός, ἀρνούμενος ἐκ τῶν προτέρων τὸ ὑπερφυσικόν, ἀπεπειράθη νὰ κλονήσῃ τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἀπ. Παύλου ἀφηγήσεων, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀγιογραφικὴ κριτικὴ ἥδη ἔχει ἀναγνωρίσει τὴν γνησιότητα καὶ τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων», ἐνθα τρις παρέχεται ἡ περὶ ταύτης ἀφήγησις, καὶ τῶν τεσσάρων σπουδαιότερων ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου, αἵτινες περιέχουν ἀρκετὰ δεδομένα διὰ τὸ κατὰ τὴν πρὸς τὴν Δαμασκὸν πορείαν συμβὰν εἰς τὸν διώκτην τῶν χριστιανῶν. Ἄλλ' ἀποκροιομένης τῆς ἀξιοπιστίας τῶν περὶ τοῦ ἐν λόγῳ γεγονότος ἀφηγήσεων ὁ ὀρθολογισμὸς θὰ εὗρεθῆ ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῆ ἢ ὅτι ὁ Παῦλος ἐκ προθέσεως ἐξηπάτησε τοὺς ἀκροατὰς καὶ ἀναγνώστας του, ἢ ὅτι κατέστη θῦμα ἀπάτης ἄλλων καὶ ὅσα ἀφηγείται εἶνε ἀποτελέσματα πλάνης του, ἢ, τέλος, ὅτι, ὢν φαντασιόπληκτος ἐνθουσιαστής, ἐγένετο θῦμα ἰδίας ἀπάτης. Ἄλλ' ὡς θὰ καταδειχθῆ ἐκ τῶν ἐπομένων, ὑπὸ οἰανδήποτε ἐκ τῶν τριῶν τούτων προϋποθέσεων καὶ ἂν ἐξετασθῆ τὸ περὶ οὗ λόγος γεγονός, θὰ καταδειχθῆ ὡς ψυχολογικῶς ἀκατανόητον.

Καί, πρῶτον, δυνάμεθα ἀνά γε νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ ἀπ. Παῦλος ὑπῆρξεν ἐκ προθέσεως συνειδητὸς ἀπατεῶν; Ἐὰν ναί, τότε ἐν τῷ προσώπῳ του ἔχομεν ἐν πρωτοφανῆς θαύμα ἀντιφάσεως καὶ διαστροφῆς. Διότι εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ δεχθώμεν ὅτι ἐνήργει καὶ ἔδρα οὐ μόνον ἀνευ οἰωνοῦ ἑλατηρίων, τὰ ὁποῖα, ὡς μᾶς λέγει ἡ πείρα, εἶνε ἀπόλυτως ἀσφαλήτητα ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς λόγου ὅστις θὰ τὸν ὦθει πρὸς ἀντίθετον δρᾶσιν. Παρεκτὸς ὅμως τούτου, θὰ πρέπει καὶ νὰ προϋποθέσωμεν ὅτι ὁ Παῦλος ἐνσυνειδήτως ἐξηπάτα μετὰ τόσης ἐπιτηδειότητος, ὥστε καὶ οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ βάρβαροι, πάντες ἀνευ οὐδενὸς λόγου καὶ παρὰ πᾶσαν λογικὴν κατέστησαν συνεργάται του καὶ ἀνέλαβον νὰ διαδώσῃ πανταχοῦ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κάλλιστα ἐγνώριζον ὅτι εἶνε ἀπάτη. Ἄλλὰ τὸ παράλογον τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως εἶνε κατάδηλον. Εἶνε ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἦνε τοιοῦτος ὑποκριτὴς ὁ Παῦλος, τοῦ ὁποίου τὰ μὲν γραφόμενα διαρκῶς ὁμιλοῦν περὶ ὑψίστης ἠθικῆς τελειότητος, ἡ δὲ ζωὴ παρουσιάζεται ὡς τὸ ἄριστον παράδειγμα αὐτῆς. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πιστεύσωμεν εἰς ἀγαθόν, ταπεινόν, μεγαλόψυχον καὶ αὐτοθυσιαζόμενον ψεύστην, ἐν τῷ ὁλοίῳ τὸ ψεῦδος ὁμιλεῖ μετὰ τὴν γλῶσσαν τῆς εἰλικρινείας καὶ προσωποποιεῖ ἐν ἑαυτῷ τὸν τόνον καὶ τὰς κινήσεις τῆς ἀληθείας. Ὁ κόσμος ἀρνεῖται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἄνθρωπος ἀνευ οὐδενὸς ἑλατηρίου καὶ παρὰ πᾶσαν λογικὴν ἠδύνατο νὰ καταναλώσῃ τριάκοντα ὅλα ἔτη τῆς ζωῆς του, ἵνα διὰ τῆς ἀπάτης ἐλκύῃ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος κατ' ἀρχὴν ἀπέχρουε καὶ ἠρνεῖτο.

Ἄλλ' ἀνά γε μήπως ὁ ἀπ. Παῦλος ἔπ' ἄλλων ἐξηπατήθη; Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Σαῦλος ἦτο εὐσεβὴς καὶ «περισσότερως ζηλωτὴς τῶν πατρικῶν του παραδό-

σεων» φαρισαῖος, μεμορφωμένος καὶ εὐφυῆς ραββίνος. Ἦτο ἀνά γε δυνατόν νὰ ἐξαπατηθῆ εὐκόλως μὴ τοιαύτη προσωπικότης; Εὐκόλον ἦτο νὰ ἐλκυσθῆ πρὸς τὸν Χριστιανισμόν ἄνθρωπος τοιοῦτος; Πόσον τὸ πρᾶγμα φαίνεται δύσκολον, θὰ ἠδύνατο νὰ μαρτυρήσῃ οἱ δρῶντες μεταξὺ τῶν Ἑβραίων ἱεραπόστολοι. Παρατηρήσατε ὅμως τί κατώρθωσαν οἱ ἄπλοῖ γαλιλαῖοι ἀλιεῖς; ἐξέλεξαν τὸν μᾶλλον πεπολιτισμένον, μεμορφωμένον καὶ ἀνεπτυγμένον, τὸν μᾶλλον δραστήριον καὶ ἱκανόν, καί, δὴ τὸν μᾶλλον ἀκαταπόνητον διώκτην των, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὑψίστην ἀκμὴν τῆς κατ' αὐτῶν καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ λύσεως του, ἐπέτυχον νὰ τὸν πείσουν ὅτι τὸ ψεῦδος εἶνε ἀλήθεια, καὶ ἐπέφεραν τὴν «ἐπιστροφήν» του! Μὲ ἐν δὴλα δὴ κτύπημα ἀνέτρεψαν ἄρδην πάσας τὰς πεποιθήσεις του, μετέτρεψαν τὸ μῖσός του εἰς ἀγάπην, καὶ δὴ ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, ὅπου συνέβησαν τὰ ὑπὸ τῶν Ἐθαγγελίων ἐξιστορούμενα γεγονότα, μετέβηλον τὸν ζηλωτὴν τοῦ νόμου ραββῖνον εἰς εὐπιστον ἄνθρωπον, ἔτοιμον δὴλ. νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἐθεώρουν σκόπιμον νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τῇ βοηθείᾳ μόνης τῆς ἀμαθείας των καὶ τῆς ἐσκεμμένης ὑποκρισίας των, ἀνευ οἰαςδήποτε ἄλλης ἔξωθεν ἐπικουρίας, κατώρθωσαν νὰ μεταμορφώσῃ τὸν πεισματώδη ἀκάματον καὶ λυσσαλέον διώκτην Σαῦλον εἰς ἀπὸ στολον τῶν ἐθνῶν Παῦλον, εἰς συγγραφέα πολλῶν θαυμασιῶν ἐπιστολῶν, ὅστις θὰ ἀνελάμβανε τὸν ἄθλον τῆς ἰδρύσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ πάντα ἄλλον καὶ ὅστις, ἐπὶ τέλους, θὰ ἐθυσίαζε τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ! Ἄν ἦνε δυνατόν νὰ γείνη δὲ καὶ τοιαύτη ὑπόθεσις καὶ ἂν ἀξίζη τὸν κόπον ἀναιρέσεως!

Ἀπομένει νὰ ἐξετασθῆ ἡ τρίτη ὑπόθεσις, ὅτι δὴλ. ὁ ἀπ. Παῦλος θὰ ἦτο ἐνθουσιαστής, παρασυρθεὶς εἰς οἰκτρὰν αὐταπάτην ὑπὸ τῆς ἄκρως ἐξημμένης φαντασίας του. Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὁ ὀρθολογισμὸς κατέφυγεν εἰς τὴν παθολογίαν, ἐνεφάνισε δὴλ. τὸν ἀπ. Παῦλον ὡς ἐπιληπτικόν, ὅστις, κατὰ τὴν εἰς Δαμασκὸν πορείαν του, ὑπέστη πιθανῶς ἠλίαν.

Διὰ νὰ ἴδωμεν πόσον δικαιούται εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν ὁ ὀρθολογισμὸς, ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν πρῶτον, ὅτι ἀρκετὰ καλὰ γνωρίζομεν τὰ φυσικὰ στοιχεῖα τοῦ φανατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐκ τῶν συνεχῶν παρατηρήσεων καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ δευτέρον, ὅτι ἐξ Ἰσοῦ καλῶς γνωρίζομεν ἔκ τε τῶν ἀγώνων καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου τὰ κριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητός του. Καὶ ἀρκεῖ νὰ τὰ ἀντιπαραθέσωμεν διὰ νὰ συμπεράνωμεν ἀμέσως ἂν τὰ τελευταῖα θὰ ἠδύνατο νὰ προέλθουν ἀπὸ τὰ πρῶτα.

Ποῖα δὲ εἶνε τὰ γνωρίσματα τῆς γνησίας φανατικῆς ἰδιοσυγκρασίας; Ὑψίστη διεγερτικότης, παραφροσύνη, εὐπιστία, φιλοδοξία, στενότης ἀντιλήψεως, ἀπουσία ὀρθοῦ λογιμοῦ, πάντα δὲ ταῦτα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον συνδεδεμένα πρὸς νοσηρὰν φαντασίαν καὶ διαλείποντα μελαγχολίας κρούσματα. Συχνάκις δὲ εἰς ταῦτα προστίθεται πλήρης ἀδιαφορία πρὸς τὰς στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις τῆς ἠθικῆς καὶ

πολλῶ μᾶλλον πρὸς τὴν ἀγιότητα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος δυνάμεθα νὰ συναντήσωμεν πολλὰς παρομοίας περιπτώσεις φανατισμοῦ μεθ' ὅσης ἀσφαλείας ὁ γεωλόγος σπουδάξει τὰ στρώματα τοῦ γηίνου φλοιοῦ.

Ἄς ὑποθέσωμεν, λοιπόν, ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ ἄπ. Παύλῳ τοιαύτην ἰδιοσυγκρασίαν. Ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀπόστολος ἦτο κήρυξ παραδόξων διδασκαλιῶν, κατορθώσας ἐν τῇ ζωῇ του νὰ ἐλκύσῃ ὁμάδα τινὰ ἁμαθῶν ἀνθρώπων, ἐνῶ συγχρόνως ἐξήγειρε καθ' ἑαυτοῦ τὸ βαθύτατον μῖσος τῶν Ἰουδαίων, τὴν περιφρόνησιν τῶν ἀλαζονικῶν ρωμαίων καὶ τὴν μανίαν τῶν γραμματέων καὶ τῶν φαρισαίων. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εἰς τὸν ὀρθολογισμόν θὰ ἀπέκειτο νὰ δημιουργήσῃ ἐν περιβάλλοντι ἐχθρικοτάτῳ καὶ εἰς διάστημα μᾶς εἰκοσιπενταετίας τοιοῦτον χαρακτήρα καὶ τοιαύτην ζωὴν, ὁποῖος ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἄπ. Παύλου μὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ κηρυσσόμενον εὐαγγέλιον τῆς ἀγνείας, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης. Οἱ τυχόν ἔτοιμοι νὰ πιστεύσουν εἰς τὸ δυνατόν τοῦ κατορθώματος τούτου δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ταρασσῶνται ὁσάκις συναντοῦν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν τερον τῶν θανατῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἡ ἔτι περιπτώσει ἠθέλωμεν παραδεχθῆναι πρὸς στιγμήν αὐτὸ τὸ ἀπίθανον καὶ ἀδύνατον, ὅτι δηλ. ἄπλοῦς φανατισμὸς ἠδύνατο νὰ ἀγάγῃ εἰς τὰ τοιαῦτα ὅλως ἀπροσδόκητα ἀποτελέσματα, εἶνε ἄρά γε ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ ἄπ. Παῦλος ἦτο πράγματι τοιοῦτος ἐνθουσιαστής;

Εἰς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀνάγκη νὰ λεχθῆναι ὅτι, ἂν ὁ ἀπόστολος πρόκειται νὰ κριθῆναι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι περὶ αὐτοῦ ἀξιοπίστως γνωρίζομεν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηριστικῶν τῆς φανατικῆς ἰδιοσυγκρασίας ἐν μόνον στοιχεῖον δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἐν τῷ προσώπῳ του, ἦτοι τὴν θερμότητα τοῦ χαρακτήρος. Ἄλλ' ἐὰν αὕτη μόνη θὰ ἤρκει νὰ θέσωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν σφραγίδα τοῦ φανατικοῦ, τί θὰ ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν περὶ πολλῶν τοιούτων γνωστῶν διακεκριμένων ἀνθρώπων; Εὐνόητον, ὅτι τοιοῦτος ἀνθρώπος, ὁποῖος ὁ ἄπ. Παῦλος, θὰ ἠδύνατο τότε νὰ τελεῖ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς θερμῆς τοῦ ἰδιοσυγκρασίας. Οὐδένα ὅμως ἔχομεν λόγον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἦτο ὅλως ἔστερημένος αὐτοελέγχου καὶ ὅτι ἠδυνάτει νὰ συγκρατῆ ἑαυτόν. Ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ φανατικοῦ, τοῦ ἄπ. Παύλου ἡ προσωπικότης ἦτο ἀκριβῶς ἀντίθετος πρὸς αὐτὰ. Ὡστε ἐὰν ἐπιμένωμεν νὰ καταστήσωμεν διὰ τῆς βίας τὸν ἀπόστολον ἐνθουσιαστήν, ὁ μόνος τρόπος θὰ ἦτο νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν χαρακτήρα τὸν ὁποῖον δὲν εἶχε καὶ νὰ ἐφοδιάσωμεν τὸν χαρακτήρα του μὲ ἀπίθανους ἰδιότητας διὰ νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰς φανταστικὰς δυσκολίας τῆς Κ. Διαθήκης! Ἴδου τί λέγει ἐν σχέσει πρὸς τοῦτο ὁ Κεϊν ἐν τῷ ἔργῳ του «Jesu von Nazara», ὀρθολογιστῆς αὐτοῦ: «Ἀγόμεθα λοιπὸν εἰς δύο συμπεράσματα: πρῶτον, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ πίστις τοῦ ἀποστόλου ἐβασίλειτο ὄχι εἰς τὰς πενιχρὰς ἐκείνας παρατηρήσεις περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰς ὁποίας εὕρισκόμεν εἰς τὰς ἐπιστολάς του, ἀλλ' εἰς τὴν

εὐρεῖαν γνώσιν τῆς ζωῆς. Του, ἀρκετὴν διὰ νὰ ἐξηγήσῃ καὶ δικαιολογήσῃ πάντα ἐκεῖνα τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσωπικῶν του κρίσεων καὶ συλλογισμῶν καὶ νὰ παράσχῃ τὸ ὕλικόν πρὸς δημιουργίαν ἐν τῇ ψυχῇ του, ἐπὶ τῇ βάσει εἴτε τῶν προσωπικῶν του παρατηρήσεων, εἴτε τῶν παρατηρήσεων ἄλλων, παραστάσεως περὶ τοῦ ὑψίστου εὐγενοῦς καὶ ἀμόμου χαρακτήρος. Δεύτερον, ἡ γνώσις αὕτη τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἦτο καρπὸς τυφλῆς ἀποδοχῆς ἀνεξακριβώτου χριστιανικῆς παραδόσεως, τυχαίως καὶ τεμοχηδὸν συνειλεγμένης, ἀλλ' ἄπ' ἐναντίας ἐκτιθήθη ὑπὸ ἰοῦ ἀποστόλου δι' ἡρέμου, ἐπιμελοῦς καὶ εὐφυοῦς παρατηρήσεως, διὰ συλλογῆς, ἀντιβολῆς καὶ συγκρίσεως δεδομένων, τὰ ὅποια τῷ ἦσαν προσιτά, ὡς ἀποδεικνύει ἡ περὶ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυριῶν ἔρευνα αὐτοῦ».

Τέλος, καὶ ἂν ἔτι παραλείψωμεν πάσας τὰς δυσκολίας τῆς ἀπιστίας, αἱ ὁποῖαι εἶνε συναφεῖς πρὸς τὸ γεγονός τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἄπ. Παύλου καὶ πρὸς τὴν μετέπειτα δρασίαν του, πάλιν ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν μίαν λογικὴν ἐξήγησιν εἰς τὰς ἐπιστολάς του. Ἄς ἐξετασθῶν αὐταὶ τιμῶς καὶ ἀμερολήπτως καὶ ἄς συγκριθῶν πρὸς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρίστων ἠθικολόγων τοῦ κόσμου. Ὁμοιάζουν αἱ ἐπιστολαὶ αὗται πρὸς τὰ συγγράμματα οἰουδήποτε περιορισμένου τὸν νοῦν ἀνθρώπου, ἀπατεῶνος, ἐπιληπτικοῦ ἢ παθολογικοῦ διανοητικῶς ἐνθουσιαστοῦ; Ἦτο δυνατόν νὰ προκύβουν τοιαῦτα θαυμαστὰ ἀποτελέσματα ἐκ τοιαύτης παραδόξου αἰτίας; Εἶνε νοητὸν αὐτὸ ψυχολογικῶς;

Ἴδου διατί μόνον ὑπερφυσικὴ λύσις εἶνε δυνατὴ εἰς τὸ ἄλλως ἄλυτον ψυχολογικὸν τοῦτο πρόβλημα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἡμετέρων σπουδῶν ἐπεξηγήσαμεν ὅπως παρακολουθήσωμεν, κατ' ἐκανάληψιν δέ, τὸ μάθημα τῆς Συμβολικῆς διδασκόμενον ἀπὸ τῆς Καθολικῆς καὶ Διαμαρτυρομένης ἑδρας. Κατ' εὐτυχὴν σύμπτωσιν παρὰ τοῖς διδάξαι, θερμοῖς τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας φίλοις, οἵτινες καὶ πολλαπλῶς ἐπεκονώησαν μετὰ τῆς ἡμετέρας θεολογίας καὶ ειδικώτερον ἐπησχολήθησαν μετὰ τῶν κατ' αὐτήν, διεπισ. οὔτο πολυτρόπως ἡ προσπάθεια περὶ τῆς ἀκριβεστῆρας καὶ συμφωνοτέρας πρὸς τὰ πράγματα διαγραφῆς καὶ περιγραφῆς τῶν τῆν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν καὶ πρᾶξιν ἀφορῶντων.

Ἄλλως τε πρὸ τῆς κρατησάσης ἀντικειμενικότητος ἐξηφανίσθησαν ἤδη καὶ τὰ ἐλαχιστότατα ἕλη τοῦ ἀπὸ μακροτέρου ἤδη χρόνου καταδικασθέντος πολεμικοῦ χαρακτήρος ἐν τῇ ἀναπτύξει, ἐκθέσει καὶ διαπραγματεύσει τῶν κατὰ τὰς διαφόρους ὁμολογίας, ὅστις ἴσως μόνον τῆς Δυτικῆς Καθολικῆς Θεολογίας, τῆς ἐν τῇ τὰ πάντα ὑπὸ τὸ πρῶτον τῶν ὑποκαρδίων καθολικῶν πόθων καὶ βλέψεων τιθεμένης, θὰ ἀναφαίνεται ἐνίοτε ὡς τιμαλφῆς κληρονομία.

Σημεῖον β-βαίως τοῦτο πάντοτε χαρακτηριστικὸν τῆς ὀρθῶς νοουμένης ἐπιστημονικῆς μεθόδου καὶ σκέψεως, ἀλλ' ἐν προκειμένῳ καὶ πολυτίμον προῖον

τοῦ ἀναπτυχθέντος καὶ μετὰ τήσιν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἐνδεικνυομένης ἐπιμελείας καλλιερουργομένου ἐν τοῖς τελευταίοις καιροῖς εἰρηνιστικοῦ καὶ φιλικοῦ πνεύματος τῶν μελῶν τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας.

Δὲν ἐπιζητεῖται κυρίως ἡ ξηρὰ ἀφήγησις τῶν δογματικῶν καὶ ἄλλων διδασκαλιῶν καὶ διαφορῶν παρὰ θεοῦ καὶ ἀντίκρουσις, ἀλλ', ὅπως τοῦ ἀντίον, παρὰ ταύτας καὶ διὰ τούτων ἐπιδιώκεται ἡ διεῖσδυσις εἰς αὐτὸ τὸ ἑσωτερικώτερον πνεῦμα καὶ τὴν βαθυτέραν οὐσίαν ἐκάστης Ἐκκλησίας. Ἐπεστήσαμεν ὅμως ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὰ περὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀναφερόμενα καὶ θὰ ἐπιφυλαχθῶμεν εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτύξωμεν ὠρισμένας ἡμῶν σκέψεις, τοσοῦτον δὲ μᾶλλον, ὅσον θεωροῦμεν ἀπαραίτητον, ὅπως ἕκαστος ὁρθόδοξος τὸ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων του καὶ ἐν τῷ στενωτέρῳ ἢ εὐρύτερῳ του κύκλῳ διαφωτίξῃ τοὺς τόσους ἐπιθυμοῦντας, σήμερον πρὸ παντός, ξένους νὰ γνωρίζωσιν ἀκριβέστερον τὰ καθ' ἡμᾶς, ἵνα ἀπελευθερωθῶνται ἀπὸ τῶν εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν παρεισφυσασῶν πλανῶν.

Ἐπιθυμοῦμεν ὅμως ἤδη νὰ σύρωμεν γραμμάς τινος ἐπὶ σημείου τὸ ὁποῖον ἰδιαίτατα ἐπέσχε τὰς σκέψεις ἡμῶν. Εὐρύτατα κυκλοφορεῖ καὶ διαδίδεται εἰσέτι ἡ ἀντίληψις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀρχαία ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὡς ἐκ τοῦ παρ' αὐτῇ κρατοῦντος θεωρητικοῦ πνεύματος, περιορίσθη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον θεωρητικῶν ζητημάτων, τοῦ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Χριστολογικοῦ καὶ εἰς τινος ἐτέρου, δὲν ἀφῆκε δὲ περιθώριον διὰ τὴν ἔρευναν πρακτικώτερον ζητημάτων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐν τοῖς ὁποίοις καὶ τὸ περὶ ἀνθρώπου βασικώτατον. Καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ, τρόπον τινά, ἀντικείμενον μομφῆς ἐκ μέρους τῶν ἑτεροδόξων θεολόγων.

Νομίζομεν, ὅτι ταῦτα δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἢ μᾶλλον κακῶς νοοῦνται καὶ πρόκειται περὶ ὀφθαλμοφανοῦς παρεξηγήσεως. Θὰ ἔλθωμεν ὅμως παραλλήλως νὰ σημειωθῇ, ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν ἡ ἔξαρσις καὶ ὁ ὑπερτονισμὸς τοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα φιλοσοφήσαντος καὶ κατὰ τὸν μεσαῖωνα θεολογήσαντος κατὰ τὸν ὅσον ἀνυπέρβλητον, ὡς προσφυνῶς ἐλέχθη, ἀθανάτου ἑλληνικοῦ πνεύματος, λαμβάνουσιν ἐνίοτε χώραν εἰς βάρος καὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς πρακτικῆς σημασίας καὶ σπουδαιότητος τῶν τὸ πνεῦμα τοῦτο ἀπασχολησάντων ποικίλων προβλημάτων.

Οὐχὶ ἡ φιλοσοφικὴ μόρφωσις καὶ τὸ θεωρητικὸν πνεῦμα τῶν μελῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προὐκάλεσε τὰ θεολογικὰ καὶ χριστολογικὰ ζητήματα, ἀλλὰ ταῦτα, προκίψαντα ἐκ τῶν γνωστῶν ἱστορικῶν λόγων, εἴτε ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ δὴ τῆς ἑλληνικῆς, τῆς τὰ πάντα ὀρεγομένης νὰ διευρεῖται καὶ νὰ διεξηγηθῇ, ἐκάλεσαν τὸ εὐσεβὲς καὶ δεξιὸν ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα, ἵνα λύσῃ ταῦτα προσσηκόντως καὶ ὁρθῶς.

Τὰ ζητήματα ταῦτα δὲν ἦσαν μόνον θεωρητικά, ἀλλὰ καὶ κυρίως εἰπεῖν πρακτικά. Τὰ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Σωτῆρος δόγματα ἦσαν ζητήματα

πίστεως, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπαραίτητος παράγων πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἡ ἀπόδειξις αὐτῶν. Πέραν ὅμως τῆς φιλοσοφικῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ θεολογικοῦ διαφωτισμοῦ τῶν προσκίτωνται τὴν ὅλως ἰδιαιτέραν πρακτικὴν σκοπιμότητα καὶ τὸν πρακτικὸν χαρακτήρα των. Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διαφωτίσῃ καὶ διεξηγήσῃ ταῦτα. Ὁ μὴ καθορισμὸς αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ μὴ ὁρθή, ἀλλ' αἰρετικὴ ἐπ' αὐτῶν ἀντίληψις, θὰ ἦσκον ἐπιβλαβεστάτην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς πράξεως καὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ ἠτελεῖτο αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπόστασις αὐτῆς.

Ἐάν ἡ θεότης τοῦ Κυρίου ἡμῶν δὲν καταχυροῦτο καὶ ἀντιθέτως, ἦγε τὴν νίκην ἐν τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων συστημάτων, τῶν προσβαλόντων ταύτην, τότε θὰ κατέπιπτεν ὀλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα τῆς σωτηρίας, τῆς ἐν τῷ χριστιανισμῷ τοῦ Θεοῦ - Χριστοῦ. Ὁ καθορισμὸς λοιπὸν τῶν ζητημάτων τούτων διὰ τοῦ μόνου ἀρμοδίου καὶ ἱκανοῦ ἢ λύση ταῦτα θεωρητικοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐξυπηρέτει τὸν κατ' ἐξοχὴν πρακτικώτατον σκοπὸν αὐτῆς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα, λυθέντα διὰ τοῦ ἀθηνεϊκοῦ κύρους τῆς μόνης πρὸς λύσιν αὐτῶν τεταγμένης Ἐκκλησίας, ἔσωσαν τὸν ὑπερκόσμιον καὶ ὑπερχρόνιον χαρακτήρα τῆς θρησκείας τοῦ Βασιλεύοντος διὰ τῶν αἰώνων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν ἡμετέρου Λυρωτοῦ καὶ Σωτῆρος.

Τὸ περὶ τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν ζήτημα καὶ γενικῶς τὸ ἀνθρωπολογικὸν πρόβλημα χαρακτηρίζεται ὡς πρακτικόν. Ποῦ ὅμως ἔγκειται ἡ πρακτικότης αὐτοῦ; Εἰς τοὺς θεωρητικούς αὐτοῦ ὀρισμοὺς ἢ πολλῶ μᾶλλον εἰς τὴν ἐκ τῆς πρακτικῆς χριστιανικῆς πείρας πηγάζουσαν θεωρίαν; Οὐδέποτε θὰ ἐχώρει ἡ Δύσις ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς πνεύματι εἰς τὴν θεωρητικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, ἐὰν προηγουμένως ἡ Ἀνατολή δὲν καθώριζε καὶ δὲν ἐθεμελίωεν αὐτὰς τὰς βάσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πῶς θὰ ἦτο νοητὴ ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν μὴ οὐσης τῆς Θεολογίας σαφῶς καὶ εὐκρινῶς καθωρισμένης;

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐθεώρησε, καὶ λίαν ὀρθῶς, τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ πάντων αὐτῆς τῶν μελῶν, ὡς τὴν κυρίαν καὶ οὐσιώδη πρακτικὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀναμφιβόλως δὲν ἐξηριτάτο τόσῳ ἐκ τῶν ἀνθρωπολογικῶν θεωριῶν. Ἡ θεωρία προκύπτει ἐκ τῆς ἀντιθέτου ὁδοῦ.

Βεβαίως οἱ θεωρητικοὶ ὀρισμοὶ ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς πράξεως, καὶ τοῦτο δὲν ἐλησμόνησεν ἡ Ἀνατολή. Μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες καὶ συγγραφεῖς, ὁ Ὁριγένης πρῶτος ἐν τῷ περὶ Ἀρχῶν συγγράμματι του, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος εἶτα ἐν τοῖς κατὰ Ἀρειανῶν λόγοις του, ἐν τῇ περὶ ἐνανθρωπήσεως πραγματείᾳ του καὶ ἐν τοῖς κατὰ Ἑλλήνων βιβλίοις του, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ μεγάλῳ κατηχητικῷ του λόγῳ, ἐν τῇ συγγραφῇ του περὶ ψυχῆς καὶ ἀναστάσεως καὶ τῷ περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου συγγράμματι του, ὁ Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας ἰδιαιτέρως ἐν τοῖς ἐρμηνευτικοῖς ὑπομνήμασι του καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Λαμασκηνὸς ἐν τῇ συγγραφῇ του τῆς ἀκριβοῦς ἐκδό-

σεως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, δὲν παρέλειψαν νὰ ἀσχοληθῶσι καὶ θεολογήσωσι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπολογικῶν ζητημάτων, ἂν καὶ βεβαίως οὐχὶ μετὰ συστηματικότητος, ἀλλὰ παρεμπιπτόντως.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ συνόλω τῆς οὐδαμῶς ἐθεώρησε τὸν ὀρισμὸν τῆς περὶ ἀνθρώπου διδασκαλίας περιττόν. Οἱ ὑπὸ τοῦ β' κανόνος τῆς Πενθέκτης (692) ἐπικυρωθέντες γνωστοὶ τῆς δευτέρας ἐκατοντάδος κανόνες τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου (418), ἐπασχολούμενοι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁμιλοῦσι τρανῶς καὶ περὶ τοῦ ἐπὶ τούτου ἐνδιαφέροντος τῆς Ἀνατολῆς. Οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἐὰν δὲν ἐτήρχοντο αἱ ἐπακολουθήσασαι μετὰ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἀνώμαλοι περίοδοι, θὰ ἐπελαμβάνετο καὶ τῆς λύσεως τῶν ζητημάτων τούτων. Βεβαίως δὲν θὰ ἐνεφανίζετο τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐν τῇ αἴγλῃ αὐτοῦ τῇ προγενεστέρῃ, οὐδέποτε, ὡς γνωστόν, παῦσαν νὰ ἐκπέμπῃ τὰς φωτιζούσας ἀναλαμπάς του· πλὴν ὅμως τὸ ὑστέρημα τοῦτο θὰ ἀνεπλήρου ἢ ἐκ τῆς ἤδη κτηθείσης χριστιανικῆς πείρας καὶ πράξεως πηγάζουσα σαφήνεια καὶ καθαρότης.

Πλὴν ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ στερουμένη τῶν θεωρητικῶν ὀρισμῶν ἐδείχθη ἐν τῇ ζωῇ τῆς πρακτικότητι, τὸ δὲ πρακτικόν τῆς ἔργον ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, διαδηλούμενον ἐν τῇ πολυτρόπως ἀναπτυχθείσῃ καὶ ἀναπτυσσομένη ὑπὸ τῶν Πατέρων καὶ Ποιμένων τῆς δόξαι, μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἔλλειψις αὕτη οὐδεμίαν ἤσκησεν ἐπιρροήν. Λύσασα αὕτη τὰς θεωρητικὰς ἀληθείας θεωρητικῶς παρέδωκε ταύτας εἰς τὴν αἰώνιον πράξιν τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν διὰ τῆς πίστεως ἐπὶ τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐφαρμόσασα δὲ πρακτικῶς τὰς πρακτικὰς ἀληθείας χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ ἀσχολῆται καὶ θεωρητικῶς ἐπ' αὐτῶν, πληροῦται ἐκ τῆς δεκτικολογημένης πεποιθήσεως, ὅτι τοῦτο μὲν στηριζομένη ἐπὶ τῆς πράξεώς της, τοῦτο δὲ χρησιμοποιοῦσα τὸ αἰεὶ ζῶν ἐν αὐτῇ ἀνόθευτον χριστιανικὸν πνεῦμα, θὰ δώσῃ, ὅταν ὁ Κύριος ἐπιτρέψῃ, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ πάντοτε εἰς τὰς συμφώνως πρὸς τὰς Γραφὰς καὶ τὴν ὑγιᾶ παράδοσιν λαμβανομένης ἀποφάσεως τῆς ἐπιστατήσαντος Παναγίου Πνεύματος, καὶ εἰς τὰ ἀκαθόριστα δόγματά της τὸ ἐπίσημον καὶ αὐθεντικὸν κῦρὸς τῶν.

I. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὁ τύπος.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι, ὡς ἐγράφη, πρόκειται νὰ τροποποιηθῇ ὁ περὶ τύπου κείμενος νόμος, εὐκαιρὸν εἶνε νὰ ἐπαναληφθῇ ὅ,τι οὐχ ἄπαξ ἐπραγματεύθη ἡ «Ἐκκλησία», ἤτοι ἡ ἀνάγκη τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἔργου, ὥστε νὰ ἀποκοπῇ κατὰ τὸν ἀδυστηρότερον τρόπον ἢ εἰς τὰς δημοσιογραφικὰς ἐπάλλξεις ἀναρρήσεις κακῶν χειριστῶν τῆς γραφίδος, αὐτὸ τοῦτο λυμεῶνων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ὡς ἔχουν μέχρι τοῦδε τὰ πράγματα, ὀλοσδήποτε ἀμαθῆς ἢ ἡμίμαθῆς ἢ ἄνευ προσόντων καὶ ἀρχῶν γραφιδοκράτης δύνα-

ται νὰ ἐπαγγελθῇ τὸν δημόσιον διδάσκαλον καὶ ὀδηγὸν εἰς πᾶσαν ἰδεολογικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναρχίαν καὶ νὰ ἀναχθῇ εἰς σ' οὐδαμῶν παράγοντα τῆς κοινῆς γνώμης, ἢ ὁποία διὰ τοῦτο γνωστὸν εἶτε πῶς δύναται νὰ ἀξιολογηθῇ σήμερον ὡς ἔχουν τὰ δημοσιογραφικὰ πράγματα. Ὁ δημοσιογράφος εἶνε ὁ μόνος ἀσύνδοτος, ζητοῦνται ὅμως καὶ παρὰ τῶν ἀπλῶν γραφέων καὶ κλητῶν προσόντα χωρὶς νὰ προσορίζονται εἰς κοινωνικοὺς ποδηγέτας. Οἱ σήμερον κυβερνῶντες θὰ ἀποβοῦν πραγματικοὶ εὐεργέται τῆς κοινωνίας ἂν καταστήσουν ἀδύνατον τὴν εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν βῆμα ἄνοδον ἀνθρώπων μὴ παρεόντων τὰς ἀσφαλεστέρας τῶν ἐγγνήσεων ὅτι δὲν θὰ χρησιμοποιήσουν τὴν γραφίδα των εἰς προαγωγὴν τοῦ κίτρινομοῦ.

Δεξιοὶ καὶ ἀριστεροί.

Πολὺς λόγος ἐγένετο καὶ αὐτὰς εἰς τὸν ἀθηναϊκὸν τύπον περὶ πολιτικῆς δεξιότητος καὶ ἀριστερότητος ἐξ ἀφορμῆς δημοσιεύσεως πολιτικῶν προγραμμάτων ἐκ μέρους πολιτικῶν κομμάτων. Καὶ θαυμάζει τις τὴν ἰδεολογικὴν σύγχυσιν καὶ τὸν κυκεῶνα τῶν «ἀρχῶν» τὰς ὁποίας δῆθεν προσβεβύσιν οἱ κατὰ ἀλήθειαν, ὡς τὰ πολλά, ἄναρχοι ὀπαδοὶ τῶν διαφόρων πολιτικῶν κομμάτων. Διερωτᾷται δὲ διατί νὰ καλοῦνται ἀριστεροὶ ὅσοι ἐπαγγέλλονται τὴν ἐν πνεύματι χριστιανικῷ μέριμναν ὑπὲρ τῶν κοπιωσῶν τάξεων τοῦ λαοῦ, ὑπὲρ τῆς ἀντιψώσεως τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ αὐτῶν ἐπιπέδου καὶ τῆς ἀπὸ πάσης ἐπόψεως βελτιώσεως τῆς στάθμης τῆς ζωῆς των; Διότι, ἐὰν ἡ ἀριστερότης ἦν ἐτι ἀπόβλητον, ὡς ἀντίθετον πρὸς τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, πᾶν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνέπαυε τοὺς πεφορισμένους τῆς ζωῆς καὶ θὰ ἐσέβετο τὸν θεοεἰκελον ἄνθρωπον, διὰ τὸν ὁποῖον ἔπαθεν ὁ Χριστός, θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζηται ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν δεξιόν. Ἄλλ', ὡς εἶπομεν, ἀπὸ τίνος τοσαύτη ἰδεολογικὴ συντάραξις περιέπλεξε τὸν ἀμήχανον πολιτικὸν κόσμον—ἂν δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ ἰδεολογιῶν προκειμένου περὶ κομματικῶν συμφερόντων—, ὥστε οὐδόλως ἔμπορον ὅτι ἀπωλέσθη ἡ γνησία ἔννοια τῆς δεξιότητος καὶ τῆς ἀριστερότητος.

Ἡ «Ἀναλογία» τοῦ Butler.

Μετὰ δικαίας ἐγκανυχέσεως ὁ ἀγγλικανικὸς θρησκευτικὸς τύπος σημειοῖ τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπλήρωσιν δύο ἐκατοντάδων ἐτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τοῦ πασιγνώστου ἀπολογητικοῦ ἔργου τοῦ Ἀγγλοῦ ἐπισκόπου Α. Ε. Butler τοῦ φέροντος τὸν τίτλον «Ἡ πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὴν πορείαν τῆς φύσεως Ἀναλογία τῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας» (The Analogy of Religion Natural and Revealed to the constitution and course of Nature, 1736).

Τρεῖς εἶνε αἱ θεμελιώδεις θέσεις τῆς Ἀπολογητικῆς τοῦ Butler: πρῶτον, ὅτι ὁ ὀδηγὸς τῆς ζωῆς εἶνε ἡ πιθανότης. Τὸ ὄλον ἀπολογητικὸν ἔργον, κατὰ τὸν Butler, ἀποτελεῖ ἄρνησιν τῆς

ἐν τῇ θρησκείᾳ ἢ τῇ ζωῇ ὑπάρξεως τοιαύτης καταναγκαστικῆς διανοητικῆς βεβαιότητος ὁποία ὑπάρχει ἐν τοῖς μαθηματικοῖς. Τὰ τῆς θρησκείας βασίζονται ἐπὶ βεβαιώσεων ὑποκειμένων εἰς ἀμφισβήτησιν, ἀλλ' ἢ εἰς ἀτὰ πίστις δὲν εἶνε παράλογος. Ὁ ἄνθρωπος ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς, ἄρα ἢ ἀποδείξει τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν δὲν δύναται γὰ ἢνε πλήρης, ἀποδεικτικῆ καὶ ἱκανοποιητικῆ. Ὁ ἀπολογητὴς δὲν ἀμφιβάλλει ὁ ἴδιος ἐδοκίμασεν ὁμως τὴν ἀμφιβολίαν καὶ εἶνε εἰς θέσιν γὰ ἀντιληφθῆ τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι δικαιοῦν τὰς ἀμφιβολίας τῶν ἄλλων, γνωρίζει, ἐπομένως, πόσον δύσκολος εἶνε ἢ εἰς αὐτοὺς ἀποδείξει τῆς θρησκείας. Ἐν τούτῳ ὁ ἄγγλος ἀπολογητὴς ἐπήνεγκε μίαν σπουδαίαν μεταβολὴν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀπολογητικὴν, λαβοῦσαν τὸν χαρακτῆρα πραγματικῆς ἐπαραστάσεως. Εἶτε ὁ πρῶτος ἐν τῇ μέτρῳ αὐτοῦ Ἀπολογητικῇ τινίσας ὅτι εἰς τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἐδόθη μία a priori λογικῶς ἀναγκαστικῆ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, εἰμὴ μόνον μία πιθανὴ βεβαιότης, ἢ ὁποία ὁμως εἶνε ἐπαρκής. Ὁλη ἢ ζωὴ βασίζεται ἐπὶ τῆς πιθανότητος: οἱ ἄνθρωποι δὲν δύναται γὰ ἢνε ἐκ τῶν προτέρων βέβαιοι περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν πράξεων των, οὐδὲ περὶ τοῦ τίνας εἶτε οἱ ἄριστοι σκοποὶ καὶ ἐαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων, κατ' ἀκολουθίαν δὲ εἶνε ἀβέβαιοι περὶ τῶν ἀρίστων μέσων πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν προτιμηθέντων σκοπῶν. Καὶ εἰς τὰ σπουδαιότερα εἰ ζητήματα τῆς ζωῆς πρέπει γὰ ἀρκοῦμεθα εἰς τὴν πιθανότητα.—Κατὰ τὴν δευτέραν θέσιν τοῦ Butler, ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται ἐκ τῶν προτέρων γὰ θέσῃ τοὺς ὅρους τοὺς ὁποίους ἢ φύσις ἢ ἢ ἀποκάλυψις ὀφείλουν γὰ πληροῦν. Δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος γὰ εἶπῃ τί πρέπει ὁ Θεὸς γὰ πράξῃ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς θιασώτας τοῦ δεισμοῦ. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον ὡς τὸν ἐδημιούργησε καὶ οὐχὶ ὡς οἱ ἄνθρωποι ἠδύναντο γὰ φαντασθῶν ὅτι θὰ ἔπρεπε γὰ τὸν δημιουργήσῃ.—Τέλος, ἢ τρίτῃ θέσιν τοῦ ἄγγλου ἀπολογητοῦ εἶνε ἢ ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλας συγκρίσει τῆς φύσεως καὶ τῆς θρησκείας ὑπάρχουσα «ἀναλογία», ἐξ ἧς καὶ ὁ τίτλος τῆς Ἀπολογητικῆς τον. Ἐν τῇ ἀντιβολῇ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας πρὸς τὴν γνωστὴν λειτουργίαν τῆς φύσεως προκύπτει ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν ἀναλογία, ἐξ ἧς ἔπεται ὅτι ἀμφοτέρων αἴτιος εἶνε ὁ αὐτός, ὡς, ἄλλως τε, προδιετύπωσεν ὁ Ὁριγένης. Μέγα ἐγένετο τὸ ὄνομα τοῦ Butler ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ διάσημος ἄγγλος ἀπολογητὴς καλεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ τον γὰ ἀντιμετωπίσῃ πάσας τὰς δυσκολίας, γὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι πολλὰ δύναται γὰ λεχθῶν ἐναντίον τῆς πίστεως καὶ γὰ ἀντιληφθῆ ὅτι μόνον πιθανὰ ἀποδείξει ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτῆς. Τοῦτο δὲ διότι ἢ πίστις ἔχει τὰς ρίζας τῆς εἰς τὰς δυσκολίας καὶ τὰς ἀμφιβολίας, διὰ τῆς λύσεως καὶ ἐκκησίσεως τῶν ὁποίων δύναται γὰ ὑπερισχύσῃ. Ἡ πιθανότης εὐρίσκειται εἰς τὴν βάσιν καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἠθικῆς, ἐν γένει δὲ ἢ πιθανότης, κατὰ τὸν Butler, εἶνε ὁ ὁδηγὸς ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ποίας ἠθικῆς:

Ὁ ἀποκράτωρ τῆς Ἀβυσσιᾶς, ὀμιλῶν πρὸς τὴν συνέλευσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν περὶ τῆς συνελεύσεως τῆς Ἰταλικῆς εἰσβολῆς τραγωδίας τοῦ κράτους του, εἶπε, σὺν ἄλλοις, δι' ἂν ἢ Κ. τ. Ε. ἤθελεν ἀφήσῃ τὰ πράγματα ὡς ταῦτα σήμερον ἔχουν μετὰ τὴν νίκην τῆς Ἰταλίας, «ὀλόκληρον τὸ σύστημα τῆς διεθνούς ἠθικῆς διακυβεύεται». Ἀλλὰ τότε φηρήσθαι «σύστημα διεθνούς ἠθικῆς» διὰ γὰ διακυβεύθῃ αὐτὴν τὴν φορὰν; Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τοῦ κόσμου ἐφρόντισαν ἀνεκάθεν γὰ κατατεμαχίσουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὴν μίαν καὶ ἐνιαίαν ἠθικὴν, ὥστε γὰ ἀποτελεσθῶσιν ἰσάριθμοι πρὸς τὰ ἐπὶ μέρους συμφέροντα ἠθικὰ, οὕτω δὲ, ἐὰν αὐταὶ ἤθελον ὑπαχθῆ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν εἰς πάντας ἀρεσίην, θὰ ἔπρεπε γὰ ἀποτελέσων τὴν «ἠθικὴν» τοῦ συμφέροντος». Ἄς μὴ γίνεται, λοιπόν, λόγος περὶ διακυβεύσεως τοῦ συστήματος τῆς ἀληθοῦς διεθνούς ἠθικῆς· αὕτη ἤδη διακυβεύεται καθ' ἑκάστην ἐν ὀνόματι τῆς συμφεροντολογικῆς ἠθικῆς.

Ὁ διαπρεπὴς ἄγγλος οἰκονομολόγος Γεώργιος Lansbury ὁ ἐπὶ μακρὸν χρηματίας ἡγέτης τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν Νέα Ἰνδία καὶ παρακληθεὶς γὰ ὀμιλήσῃ κατ' ἐπισημὸν τινα συγκέντρωσιν περὶ κοινωνικῆς δικαιοσύνης, εἶπε, σὺν ἄλλοις, καὶ τὰ ἐξῆς ἀξία προσοχῆς: «Εἰμὶ σοσιαλιστὴς διότι εἰμὶ χριστιανός· πιστεύω ὅτι ἢ θρησκεία ἐνδιαφέρεται δι' ὅλην τὴν ζωὴν, ἢ δὲ ζωὴ εἶνε μία. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε πνευματικὸν καὶ ὕλικόν καὶ λογικόν ὄν, καὶ τὰ τρία, ὄχι δὲ τὸ ἐν μόνον τούτων. Αἱ τρεῖς αὐταὶ ἀπόψεις τῆς ζωῆς συνδεδεμέναι ἀπαρτιζοῦσι τὴν μίαν ζωὴν του. Ἐν τῷ παρελθόντι εἶχον τὴν τάσιν γὰ ὑπεβιβάζωμεν τὸ σῶμα, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἐπιδοκιμάζει τὴν στάσιν μας ταύτην. Τὸ σῶμα εἶνε ὁ ναὸς τοῦ Ἁγ. Πνεύματος· τὰ σώματα δὲν πρέπει γὰ γίνωνται ἀντικείμενα κακοματαχειρίσεως οὔτε ὑπὸ τοῦ ἀτόμου, οὔτε ὑπὸ τῆς κοινωνίας. Ὁ Κύριος ἡμῶν οὐδέποτε μᾶς ἐδίδαξε διὰ τοῦ παραδειγματός του πῶς γὰ ἀποθνήσκωμεν, ἀλλὰ πῶς γὰ ζῶμεν. Ἐξῆς εὐεργετῶν. Δὲν νομίζω ὅτι ἐξῆς ἀθλίαν ζωὴν, ἀλλὰ ζωὴν εὐτυχῆ. Δὲν νομίζω ὅτι ὁ κόσμος οὗτος εἶνε κοιλίας κλαυθμῶνος, οὐδὲ ἐν γένει ὅτι εἶνε τόπος κακός, ἀκόμη καὶ ἢ συνοικία East-End τοῦ Λονδίνου, ὅπου ἐξῆσα τόσον καιρὸν. Ὑπάρχει ἐκεῖ πολὺ ἀσχημία καὶ ἀκαθαρότα. ἔχετε δὲ καὶ σέως ὄλην ἐδῶ· ἢ ζωὴ εἶνε καὶ ἐκεῖ ὡς καὶ ἐδῶ. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἀσφαλῶς θὰ τὸ ἀντελήφθῃ. Πάν ὅτι ἐπαρτεν εἶχε σχέσιν μὲ τὴν ζωὴν. Ἐὰν τῷ ἔλεγον ὅτι ὁ λαὸς πενῶν, ἀπήντα «διατὶ δὲν τὸν τρέφετε;» Ἐὰν ἦσαν ἀσθενεῖς, τοὺς ἐθεράπευεν, ὅπως ἔκαμεν τόσον σαφῶς γὰ ἐννοηθῆ ὅτι ἢ παρούσα ζωὴ εἶνε κοινωνικὴ, συνεργατικὴ... Εἶνε τρομερὸν τὸ ὅτι πρέπει γὰ ὑπάρχουν πλούσιοι καὶ πτωχοί, εὐτυχοῦντες καὶ ἀσθηνεῖς. Πάντοτε ὑπῆρχον χριστιανοὶ προσπαθοῦντες γὰ συντρέχουν τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς εὐσεβεῖς. Αὐτὸ ἦτο καὶ εἶνε καλόν. Ἀλλὰ τὸ θεμελιώδες καθήκον τῆς Ἐκκλησίας εἶνε ἢ ἐξάλειψις τῶν συνθηκῶν αἱ ὁποῖαι κἀμνον ἄλλους μὲν πλουσίους, ἄλλους δὲ πτωχοὺς. Ἡ πτωχεία εἶνε ἔργον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἶνε ἔγκλημα· εἰμεθα συχνὰ τυφλοὶ πρὸς τὸ πρᾶγμα. Ὑπάρχουν ὁμως σημεῖα βελτιώσεως τῆς καταστάσεως, ἢ δὲ Ἐκκλησία ὀφείλει γὰ λοβῆ ὀριστικὴν θέσιν πρὸς τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην... Δὲν ἢμπορεῖτε γὰ φονεύετε τὸν πόλεμον διὰ τοῦ πολέμου. Ὁ πόλεμος ἐξαλείφεται διὰ τοῦ ἀφανισμοῦ τοῦ κατασκευάζοντος τὸν πόλεμον πνεύματος· μόνον αἱ χριστιανικαὶ ἀρχαὶ δύναται γὰ σώσουν τὸν κόσμον. Τί δὲ δυνάμεθα γὰ πράξωμεν ὡς ἄτομα; Δυνάμεθα γὰ ἐπιμένωμεν διὰ μέσων νομίμων ὥστε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς γὰ κατανέμωμεν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς· εἶνε ἔγκλημα γὰ ὑπάρχῃ κόσμος στερούμενος ἐν μέσῳ

ἀφθονίας αγαθῶν. Προσενχόμεθα εἰς τὸν Θεὸν νὰ λαμβάνῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον. Καὶ ὀφείλομεν νὰ θέτομεν τὴν προσευχὴν εἰς ἐφαρμογὴν. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως ἠρηγήθη νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ μόνη λύσις τοῦ παγκοσμίου προβλήματος σήμερον εἶνε ἀκριβῶς ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διδασκαλίας Του. Ἡ πτωχεια εἶνε ἁμαρτία πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως καὶ ὁ πόλεμος πᾶς πόλεμος εἶνε πόλεμος ἐμφύλιος, ἐφ' ὅσον πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀδελφοί. Πᾶσα ἀνάγκη εἶνε ἀνάγκη μελούς τῆς ἰδίας ἡμῶν οἰκογενείας, ἀφοῦ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀποτελοῦμεν μίαν οἰκογένειαν...».

*
Ἐν τῷ καθολικῷ περιοδικῷ «L' Unité de l' Eglise» δημοσιεύεται μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ πρωτεῖον τοῦ ἀγ. Πέτρου καὶ τῆς ἑδρας τοῦ ἀγ. Πέτρου ἐν τῷ αἰθιοπικῷ συναξαρίῳ». Ἐν τῷ συναξαρίῳ τούτῳ φέρεται διὰ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κλήσεώς του ὁ Πέτρος κατεστάθη ἀρχηγὸς τῶν ἀποστόλων καὶ «ὁ Κύριος ἡμῶν κατέστησεν αὐτὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀποστόλων» καὶ διὰ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὁμολογίας του «ὁ ἀπ. Πέτρος κατέστη ὁ ἀρχηγὸς πάντων τῶν ἀποστόλων καὶ ἱερατικῶν τῶν ἑσθῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Ρώμης, κατεστάθη δὲ ἐπὶ πάντων τῶν ἡγεμόνων τοῦ κόσμου, τῶν πατριαρχῶν, τῶν μητροπολιτῶν, τῶν ἐπισκόπων, τῶν πρεσβυτέρων, τῶν διακόνων, καὶ πάντες τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου». Ὁ σ. τοῦ ἄρθρου ὁμολογεῖ, διὰ τὰ ἀρχαιότερα τῶν χειρογράφων τοῦ αἰθιοπικοῦ συναξαρίου δὲν ἀνέρχονται ἐπέκεινα τοῦ ἱερ. αἰ., τὰ πλεῖστα δ' ἀνήκουν εἰς τοὺς αἰῶνας ιη' καὶ ιθ'. Ἀφοῦ, λοιπόν, καὶ τὰ αἰθιοπικὰ συναξάρια συνηγοροῦν ὑπὲρ τοῦ πολυθρηλήτου πρωτεῖου τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου, εἶνε ἄπορον πῶς δισταζοῦν αἱ ἡγεμονίαι καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ κόσμου νὰ ἀναγνωρίζουν αὐτὸ διὰ τὴν ἡσυχάζουσα τέλος πάντων, ἡ οἰκουμένη.

*
Σπουδαία διχογνωμία ἐπικρατεῖ εἰς τὰς τάξεις τῶν ἑβραίων ὡς πρὸς τὴν λύσιν τῆς συγχρόνου ἐβραϊκῆς τραγωδίας, ἣν ἐγέννησεν ὁ ἀπηνέστατος γερμανικὸς ἀντισημιτισμός. «Τί πρέπει νὰ γείνη ὡς πρὸς τοὺς γερμανοὺς ἑβραίους;»—εἶνε ὁ τίτλος ἄρθρου τοῦ ραββίνου Philip Bernstein, δημοσιευθέντος ἐν περιοδικῷ τῆς Νέας Ὑόρκης. Μία βρετανικὴ ἐπιτροπὴ, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πρῶτον ὕψιστον Ἀρμοστήν τῆς Παλαιστίνης Sir Herbert Samuel, εἶχε μεταβῆ εἰς Ἀμερικὴν πρὸς συλλογὴν 15 εκατομμ. δολλαρίων, δι' ἧν θὰ διηκολύνετο ἡ ἐκ Γερμανίας ἐξοδος τῶν ἑβραίων πρὸς ἄλλας χώρας, εἰς τὰς ὁποίας θὰ συνεκτροπῶντο καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν, οὕτως ὥστε νὰ λυθῇ τὸ ἐν Γερμανίᾳ ἐβραϊκὸν πρόβλημα διὰ τῆς μεταναστεύσεως. Τὸ σχέδιον ὅμως τοῦ οὐ συνήνευσεν ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν. Ὁ ραββίνος Abba Hillel Silver τοῦ Cleveland τῆν τοιαύτην λύσιν θεωρεῖ ὡς συνθηκολόγησιν τῶν ἑβραίων τῆς Γερμανίας πρὸς τοὺς nazis. Κατ' αὐτόν, οἱ ἑβραῖοι ὀφείλουσαν νὰ μείνουν ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἀκριβῶς καὶ πρέπει νὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα. Ὁ δὲ ραββίνος Joseph Fink, τοῦ Buffalo τῆς Ἀμερικῆς, συμβουλεύει τοὺς ἑβραίους τῆς Γερμανίας νὰ ὑποστῶσι τὸ μαρτύριον μᾶλλον, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ὅλου ἐβραϊκοῦ ἔθνους.

Ἁ. Junet-Moser, γράφων περὶ τοῦ προβλήματος τούτου ἐν τῇ «Semaine Religieuse», τάσσει μᾶλλον ὑπὲρ τῆς τελευταίας γνώμης, φρονῶν διὰ τὸ ἐκπεσεῖν οἱ ἑβραῖοι νὰ ἐπιμείνουν εἰς τὰ ἀπαράγραπτα καὶ ἀναφαίρετα δικαιώματά των ὡς πολιτῶν πλήρων καὶ ὁρίτων ἐπὶ τῆς χώρας τὴν ὁποίαν κατοικοῦν, διότι οὐδεμία πεπολιτισμένη χώρα δικαιούται νὰ ἐξορίσῃ τοὺς ἰδίους αὐτῆς πολίτας. Δὲν παραβλέπει ὅμως καὶ ὅτι ἀπέβη ἐν Γερμανίᾳ κατάδηλον ὅτι τὸ μέλλον οὐδεμίαν δικαιολογεῖ ἐλπίδα διὰ τοὺς ἑβραίους. Παραλυθείσης τῆς δραστηριότητός των διὰ τῶν ληφθέντων κατ' αὐτῶν ἀγρίων μέτρων, ἔστρωμένοι τῶν ἐλευθερίων των καὶ τῶν δικαιωμάτων των ὡς πολιτῶν, ἐξευτελιζόμενοι ἀδιακόπως καὶ καταπιεζόμενοι, τί δύναται νὰ ἐλπίζουσιν οἱ ἑβραῖοι τῆς Γερμανίας; Καὶ ἂν εἴη πῆσιν ποτὲ ὁ Χίτλερ, οἱ διάδοχοί του θὰ εἶνε ἐξ ἴσου ἀμείλικτοι πρὸς αὐτούς. Οὐδεμία, λοιπόν, ἔπαρχει ἐλπίς δι' αὐτούς. Δύναται νὰ διαμαρτύρωνται οἱ χρι-

στίανοι δύνανται νὰ ἐκφράζουσιν τὴν φρίκην των διὰ τὴν ἀντιχριστιανικὴν αὐτὴν βαρβαρότητα· αἱ κυβερνήσεις καὶ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν δύναται νὰ μέμψωνται τοὺς γερμανοὺς ἐθνικοσοσιαλιστὰς διὰ τὴν ἐδημιουργήσαν ἐν νέον διεθνεῖς πρόβλημα οὐδεμίαν ταῦτα δύναται νὰ παρᾶσχουν εἰς τοὺς ἑβραίους βοήθειαν. Ἐπι ἀπαξ, ὁ αἰώνιος περιπλανώμενος ὀφείλει νὰ συνεχίσῃ τὴν πορείαν του. Ποῦ θὰ κατευθυνθῇ; Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι περιώρισαν τὴν μεταναστεύσιν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐπετεύχθη ἡ μετανάστευσις 60.000 ἑβραίων, ἀλλ' ἡ γνωστὴ ἐχθρότης τῶν ἰθαγενῶν ἀράβων θὰ δυσκολεύσῃ τὴν πλήρη πραγματοποίησιν τῆς δηλώσεως τοῦ Balfour. «Οὐδεμία ὅμως ἀνθρωπίνῃ θέλησις θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ παρακωλύσῃ τὸν Θεὸν νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ περὶ τοῦ Ἰσραὴλ σχέδιόν του—προσθεῖται ὁ Junet-Moser.

*
Οἱ «Ἐκκλησ. Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου σχολιάζουσιν τὰς ὑπὸ τινων ἀγγλων ἐπισκόπων δημοσίᾳ γενομένας ἐπικρίσεις τῆς ὑπὸ τῆς Ἰταλίας κατακτήσεως τῆς Ἀβυσσινίας καὶ τῶν μεθόδων δι' ἧν ἐπετεύχθη αὕτη, ἐπιλέγουσιν ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι οὗτοι διηρημένους, ἀπλούστατα, τὸ πνεῦμα τοῦ μεγίστου μέρους τῶν χριστιανῶν τοῦ κόσμου, οἱ ὅποιοι ἐντροπονται διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποτροπῆς τοιοῦτου θριάμβου. «Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὁ κ. Μουσσολίνι εὐρίσκει ὑπερασπιστὴν τινα, εἰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνῶ ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Πάπας, ἔχων προφανῶς ὑπ' ὄψιν τὴν κατάληψιν τῆς Ἀντις Ἀμπάμπα, ἀνέφερε «τὴν θρησκατικὴν εὐτυχίαν ἐνδὸς μεγάλου καὶ ἀγαθοῦ λαοῦ ἐν εἰρήνῃ ἦις, ὡς ἐλπίζει καὶ μετ' ἐμπιστοσύνης ἀσμένει, θὰ εἶνε τὸ προσίμιον μίᾳ νέᾳ εὐρωπαϊκῆς καὶ παγκοσμίου εἰρήνῃ». Εἶνε δύσκολον νὰ πιστεύσῃ τις—ἐπάγονται οἱ «Καιροὶ»—ὅτι δι' ἀερίων βομβαρδισμοῦ κατὰ κατακνημένων χριστιανικῶν χωρίων δύναται νὰ ἦνε μέσα προσωρισμένα νὰ σώσουν εὐρωπαϊκὰς πόλεις ἀπὸ τὴν ἰδίαν τύχην. Καὶ φοβούμεθα ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Πάπα ἐπιδοκιμασία τῆς ἀβυσσινιακῆς περιπέτειας, ἐρχομένη ἀμέσως μετὰ τὰς εὐλογίας τοῦ Ἰταλικοῦ κλήρου, θὰ ἔχουν τὰ μᾶλλον ἀξιοθρήνητα ἀποτελέσματα. Θὰ κατευφράνουν τοὺς ἐχθροὺς τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Θὰ ἐνισχύουσιν τὰ μέγιστα τὴν ὑπόνοιαν τῶν μὴ λευκῶν λαῶν ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἶνε θρησκεία τῶν λευκῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἶνε ἐτόιμη νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν σκληρότητα ὁσάκις χρῆσιμεύουσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιθετικῶν φιλοδοξίων λευκοῦ ἔθνους».

*
Ἐν Wilmington τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς πρὸ τινος ἐγένετο συνδιάσκεψις ἑβραίων καὶ χριστιανῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αἰδέα. Hiram Bennet, τῆς Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας, γραμματεῦντος τοῦ ραββίνου H. Tavel. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ἀντηλλάγησαν ἰδέαι περὶ τῶν παρεξηγήσεων, τῶν κατὰ καιροὺς ἐμφιλοχωρουσῶν μεταξὺ τῶν προτεστάντων, τῶν καθολικῶν καὶ τῶν ἑβραίων, ἀνετίθη δ' εἰς ἐπιτροπὴν ἐρευνῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ καθολικοῦ Rod. Dwyer ὅπως μελετήσῃ τὰ σχετικὰ προβλήματα. Κατὰ τὴν διαμοιβὴν γνώμων ὁ ἐπίσκοπος Cook ἐγνωμάτευσεν διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας συνίσταται εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς θρησκείας κατὰ τῆς ραβδαίως διαδιδομένης διδασκαλίας τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ κράτους (Etat totalitaire).

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνελθούσα εἰς μίαν συνεδρίαν κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα ἐπελήφθη διαφόρων ὑπηρεσιακῶν υποθέσεων.

—Ἐχορηγήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δεκαπενθήμερος ἄδεια δι' Ἀθήνας καὶ διὰ λόγους υγείας τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Μαρωσιᾶς. Ὁμοίως μηνιαία δι' Ἀθήνας τῷ αἰδ. Ἱεροκήρυκι τῆς ἱ. μητροπόλεως Ζακύνθου Νικολᾶφ Ἀβούρη.

—Ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης

κης ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου δραχμαὶ 16.347 ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ μητροπόλεως, ὑπὸ δὲ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἱερικοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους ἐκ δισκου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς παροικίας αὐτοῦ δραχμαὶ 3.000 ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου, 2.700 ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ 1.750 ὑπὲρ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

—Ἐπίσης ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας καὶ Φιλιππων ἀπέστειλεν ἀπ' εὐθείας τῷ κ. Ταμίτῳ τοῦ Οἴκου τῶν Τυφλῶν τὰς ἐκ δισκῶν τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως συλλεγείσας ὑπὲρ αὐτοῦ 1130 δραχμάς.

—Διὰ Β. Διαταγμάτων διορίσθησαν μέλη τῶν Ἐπισκοπικῶν Δικαστηρίων α) τῆς ἰ. μητροπόλεως Πατρῶν τακτικά μὲν οἱ Ἀρχιμ. Γεωργάσιος Παρασκευόπουλος καὶ αἰδεσ. Ἀνδρέας Δεονταίτης, ἀναπληρωματικά δὲ οἱ αἰδεσ. Βινένκος καὶ Χρόνης Παπανικολόπουλος.—β) τῆς ἰ. μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ Φαναριοφερσάλων τακτικά μὲν οἱ Ἀρχιμ. Ἰεζεὴλ Τσουκαλά καὶ αἰδεσ. Ἀπόστ. Παπαβασιλείου, ἀναπληρωματικά δὲ οἱ αἰδεσ. Κωνσταντ. Τσουπερόπουλος καὶ Ἰωάννης Παπαϊωάννου, καὶ γ) τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Κεφαλληνίας τακτικά μὲν οἱ αἰδεσ. Νικολ. Σαματελάτος καὶ Βισ. Καγκά, ἀναπληρωματικά δὲ οἱ αἰδεσ. Χαράλαμπος Παριτίδης καὶ Ἄγγελος Γεωργόπουλος.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πληροφορηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λήνου, ὅτι ὁ ἐκ Κονδιᾶς τῆς νήσου Λήνου καταγόμενος καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἐμπαρευόμενος κ. Νικόλαος Γαρφαλλίδης χριστιανικῶς ζῆλω καὶ εὐσεβείᾳ κινούμενος προσέφερε τρεῖς χιλιάδας λίρας πρὸς ἀνέγερσιν ἰ. ναοῦ ἐν τῇ ἰδιαίτερᾳ αὐτοῦ πατρίδι, ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἀνωτέρω δωρεάν, τὴν μέλλουσαν νὰ εὐεργετήσῃ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς τοὺς πιστοὺς τῆς κοινότητος Κονδιᾶς, ἐπιχειρήσει αὐτῷ, ὅπως προκόπτω ἐν τῇ καὶ ἄμφω ὑμῶν προβαίη εἰς τοιαύτας ἐξόδους εὐεργετικὰς πράξεις εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπ' ἀγαθῇ τῆς κοινότητος.

—Τὴν μετὰ μεσημβρίαν τῆς Δευτέρας τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος περὶ ὧραν ἦν ἐπὶ τῇ εὐσεβείᾳ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κηρύγματος τούτου ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐτελέσθη ἐπὶ τόπου ἡ κεικανοισμένη Ἱερὰ ἀκολουθία, ἀνεγνώσθη ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἡ ὁμιλία τοῦ Ἀποστόλου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὁμιλήσῃ δ' ἐν τέλει ὁ χοροστατῶν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος. Χορὸς ἱεροψαλτῶν ἐξετέλεσε μετ' ἀκριβείας καὶ ἐψαλε τὰ Ἱερὰ τροπάρια, χιλιάδες δὲ εὐσεβούς πληρώματος παρεκλούθησαν ἐν κατανύξει τὴν μεγαλοπρεπῆ τελετὴν καὶ ἤκουσαν τὸ κήρυγμα τοῦ Πρωθιεραρχοῦ, ὅπερ καὶ ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ δημοσιεύεται.

—Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Καλαμῶν, ὅτι τὸ πρό τινον ἐτῶν ἰδρυθέν ἐν Βυτίῃ τῆς Γορτυνίας Σανατόριον «Ἰθάμη» διὰ τοὺς ἐκ φυματώσεως πάσχοντας Μεσσηνίους ἤρξατο ἀπὸ δύο καὶ πλέον μηνῶν λειτουργοῦν κανονικῶς, ἔχον ἔσοδα ἐτησίως πλέον τῶν δύο ἑκατομμυρίων δραχμῶν προσερχόμενα κυρίως ἐκ φόρων καὶ διοικουμένων ὑπὸ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας. Ἐν τῷ Σανατορίῳ τούτῳ ἤδη νοσηλεύονται περὶ τοὺς τεσσαράκοντα Μεσσηνιοὶ δωρεάν ὑφ' ὅλας τὰς ἀπαιτούμενας ἐπιστημονικὰς συνθήκας. Ἐπὶ πλέον ἐν Καλάμῃ λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας ἀπομονωτήριον φυματικῶν διατηρούμενον ἐξ ἐράνων, συνδρομῶν τῶν χριστιανῶν, διανερούμενον ὑπὸ τοῦ Σωματείου ὁ «Προφήτης Ἠλίας» καὶ περιθάλλον ἤδη περὶ τοὺς εἴκοσι ἀσθενεῖς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΣ

Ἀπὸ τινος ἠγγέλθη ἐξ Ἀλβανίας ἡ παραίτησις τοῦ ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας καθηρημένου Βησσαρίου ἀπὸ τῆς ἀδθαϊρέτας ὑπ' αὐτοῦ σφραγισθείσης προεδρίας τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας. Κατὰ τὰς αὐτὰς εἰδήσεις τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον μεριμνᾷ περὶ τῆς διευθετήσεως τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθοδόξων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἡ' φιλολογικῶν διαγωνισμοῦ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου Γ' ἐπιτροπεία προεκήρυξε διαγωνισμὸν ἐπὶ τοῦ θέματος «Τὸ οἰκογενεια-

κὸν δίκαιον ἐν Κύπρῳ ἐπὶ φραγκοκρατίας, κατὰ τὰς Ἀσσιας καὶ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους τῆς Κύπρου». Ἐν αὐτῷ σὺν ἄλλοις θὰ γίνηται λόγος καὶ περὶ ἀρμοδιότητος καὶ δικονομίας τῶν ἑλληνικῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων καὶ περὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὰ λατινικὰ ἐπὶ φραγκοκρατίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Συνεχίζοντες τὴν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐγκαινιθεῖσαν πρᾶξιν οἱ ἐν Παρισίοις ὑπερόριοι ῥῶσοι ἐώρτασαν καὶ ἐφέτος τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πάντων πανηγυρικῶς τελεταρχοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Εὐλογίου, μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ κήρῳ τοῦ Μετοχίου τῶν συνήλθον ὑπὸ τὰ σύγκια δένδρα καὶ ἐν συναλεύσει ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου ἤκουσαν ἀγορευόμενος τινὰς τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Παρισίοις ῥωσικοῦ θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου. Οἱ ῥήτορες Πρωθιερεὺς Σ. Μπουλάκωφ, Α. Καρτασιώφ καὶ Κ. Μετσιούλσκη ὁμίλησαν περὶ τῆς ὀρθοδόξου Ρωσίας, τῶν ῥώσων ἁγίων, περὶ τῆς πατρίου γλώσσης καὶ τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, περὶ τῆς δοκιμασίας τῆς πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν, περὶ τῶν θαυμασίων προβλημάτων τῆς συγχρόνου Ἐκκλησίας κ.τ.λ. Ὁ Σεβ. Εὐλόγιος τεματίζων τὴν συνάθροισιν εἶπε: «πλησιάζει ἡ φουβὰ ἀπεύθυνος στιγμὴ, καθ' ἣν εἰς τὴν ἐλευθερωθεῖσαν Ρωσίαν ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν ὡς πρὸς τὸ πᾶς: ἐφυλάξαμεν τὸν θησαυρὸν τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἄς βοηθήσωμεν ἡμᾶς οἱ πατριῶταί μας ἅγιοι, ἀπὸ τοῦ ἁγ. Βλαδимиρῶντος μέχρι τοῦ Σεραφείμ Σαρόβσκη, οἱ ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὸν Ὑψίστον προεβούοντες».

—Περὶ φθίνοντα τὸν παρελθόντα Μάϊον ἐγένοντο τὰ ἐγκαινία τοῦ ἐν Potsdam παρὰ τὸ Βερολίνον ἀναγεθέντος ῥωσικοῦ ναοῦ τελεταρχοῦντος τοῦ ῥώσου ἐπισκόπου Τύχωνος, ὅστις μετὰ τὰς διαπραγματεύσεις μεταξὺ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐν Κρόλοβιτς συνόδου τῶν ῥώσων ἀρχιερέων ἀνεγνώρισθη ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ κράτους ὡς ὀρθόδοξος Ἐπίσκοπος Βερολίνου καὶ πάσης Γερμανίας.

—Ἡ ἐφημερίς «Ἰσβεστνγια» τῆς Μόσχας ἀναγράφει ὅτι ἐν τῇ πόλει Βλαδимиρῳ καταστρέφονται δύο περιώπων πίνακες τοῦ διασημοῦ ῥώσου ζωγράφου Βασετόφ «Ὁ Γολγοθάς» καὶ «Ἡ ἐσχάτη Κρίσις». Οἱ πίνακες ἦσαν ἔρριμμένοι ἀπὸ διετίας εἰς ὑγρὸν ὑπόγειον.

—Περὶ τὰς ἀρχὰς παρ. Ἰουνίου ἐν τῷ ἐν Λονδίῳ ἀγγλικανικῷ ναῷ τῆς St. Mary's, Primrose Hill ἐτελέσθη ὑπὸ ῥώσου ἱερέως ἡ θεία λειτουργία ἀγγλιστί. Ἐπὶ τῆς ἁγ. Τραπέζης ἐκοινοποιήθη εἰκὼν τῆς Θεοτόκου καὶ πρὸ αὐτῆς ἐπέταφτον πολυκάνδηλον, ἀριστερὰ δὲ τράπεζα διὰ τὴν ἁγ. Πρόθεσιν. Τὴν ἀποστολικὴν περικοπὴν ἀνέγνω ἀγγλιστί ὁ ἀρχιμ. τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας Ἰακωβὸς Βίββος, ὁ αὐτὸς δ' εἶπε καὶ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ἐπ' ἰσῆς ἀγγλιστί. Χορὸς ῥωσικὸς ὑπὸ τὸν κ. Ντε-βισωφ ἐψαλε σλαβωνιστί τὰ πλεῖστα τῶν λειτουργικῶν, τινὰ τῶν ὁμοίων ἐψάλησαν ἑλληνιστί. Τὴν λειτουργίαν παρεκλούθησαν πολλοὶ ἄγγλοι μετὰ μεγίστης προσοχῆς.

—Κατὰ τὸν λήξαντα Μῆσιν ὁ τοποτηρητεῦν τῆς ῥωσικῆς πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας Μητροπ. Σέργιος ἐώρτασε τὴν 45ετηρίδα ἀπὸ τῆς χειροτονίας του. Ὁ Σεβ. Σέργιος ἐδρασε ἐν πολλὰς ὑπευθύνους θέσεις ἐν τῇ Ρωσίᾳ καὶ ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, ἐχορημάτισε δὲ καὶ προϊστάμενος τοῦ ἐν Ἀθήναις ῥωσικοῦ ναοῦ καὶ πρύτανης τῆς ἐν Περουπόλει Θεολογικῆς Ἀκαδημίας φέρων τὸν τίτλον τοῦ Ἐπισκόπου Φιλαρδέας.

—Περὶ ἀρχόμενον τὸν παρελθόντα Μάϊον ἐν Πίτσμποργκ τῆς Β. Ἀμερικῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ῥώσου Μητροπολίτου Θεοφίλου συνεκαρτήθη συνέλευσις τῶν ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ ῥώσων ἱερορχῶν, ἵνα ληφθῶσιν ἀποφάσεις περὶ τῶν ἐν Κρόλοβιτς ἀποφασισθέντων ὡς πρὸς τὴν ῥύθμισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῶν ὑπερορίων ῥώσων ὀρθοδόξων.

—Εἰδήσεις ἐκ Μόσχας ἀναφέρουσιν ὅτι ἐξεδόθη νέα διάταξις ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς ἱερεῖς πασῶν τῶν θρησκειῶν τὴν ἀνά τὸ σοβιετικὸν κράτος μετακίνησιν. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν μὴ ἱκανοποίησιν τῶν

θησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν κατοικούντων εἰς μέρη ὅπου διὰ διαφόρους λόγους δὲν ὑπάρχει μόνιμος κλήρος. Θεραπευόντων δὲ τὰ θρησκευτικὰ των χρέη δι' ἱερῶν κατὰ καιροὺς εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῶν ἐρχομένων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἐξασφάλισως τοῦ κλήρου ἀπησχόλησε καὶ τοὺς ἐφημεριακοὺς κύκλους τῆς σερβικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατήρτισε νομοσχέδιον ὅπερ ὁ Πατριάρχης ἐπέδωκε πρὸς τὴν σερβικὴν κυβέρνησιν. Ἡ θέσις τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ἐν Σερβίᾳ εἶνε ποικίλη κατὰ περιοχάς· ἀλλάχου δὴλ. οἱ ἱερεῖς ἀμείβονται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἀλλάχου μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τῆς κοινωνίας καὶ ἀλλάχου ἄλλως. Καὶ τὸ ζήτημα δὲ τῆς συνταξιοδοτήσεως τοῦ κλήρου δὲν ἐλύθη κατὰ τρόπον θετικόν. Μόνον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς τέως μαυροβουνιατικῆς ἡγεμονίας ὁ ἐνοριακὸς κλήρος ἐλάμβανε σύνταξιν κατ' ἐξίσωσιν πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν προπολεμικὴν ἐποχὴν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ἡ ἐν εἰδικῇ συνελεύσει τοῦ κλήρου τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ζωηρὰ ἀνακίνησις τοῦ ζητήματος τῆς μισθοδοσίας αὐτοῦ τῇ συνδρομῇ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῶν ἐκκλησιαστικοκοινωνικῶν κύκλων ἤγαγε τὴν ρουμανικὴν κυβέρνησιν εἰς τὴν ἐξίσωσιν τοῦ κλήρου πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ τὴν ἀναγραφὴν ἐν τῇ προϋπολογισμῷ πιστώσεως ὑπὲρ τοῦ ρουμανικοῦ κλήρου ἐκ 80 ἐκατομ. λέι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἀκούσασα ἀνακοίνωσιν τοῦ Προέδρου αὐτῆς Μακαρ. Διονυσίου περὶ συκοφαντικῶν ἐκ μέρους ρωσικῶν κύκλων διαδόσεων εἰς βάρος τῆς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς διακομμένης τάχα ὑπὸ τοῦ πολωνικοῦ κράτους, ἐξέφρασε τὴν βαθειὰν αὐτῆς λύπην ὅτι εὐρέθησαν ῥῶσοι «ἀπολέσαντες τὴν πατρίδα των καὶ βλέποντες αὐτὴν καταπρασασομένην ὑπὸ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀθείας, νὰ προσπαθῶσι διὰ ἀποφάσεων των, βασιζομένων εἰς τὸν φθόνον καὶ τὰ συκοφαντικὰ δεδομένα κακῶν ἀνθρώπων, νὰ βλάψωσι τὴν ἐν Πολωνίᾳ ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἣτις, τελοῦσα αὐτοκέφαλος, προοδεύει ἐκ δυνάμει εἰς δυνάμιν, ἐνδυναμοῦται ἐπὶ κανονικῶν ἀρχῶν καὶ ἐξέχουσα ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἀκτινοβολεῖ εἰς τὸν κόσμον τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς ὀρθοδοξίας». Ἐν τῇ περὶ τῆς ὁ λόγος ἀνακοινώσει του ὁ Μακαρ. Διονύσιος ἀνέφερεν ὅτι ἔλαβεν ἐξ Ἀμερικῆς ἀντίγραφον ἀποφάσεως τῆς πανρωσικῆς ἐκεί λαικῆς συνελεύσεως, τῆς γενομένης ἐν τῷ ἐν Νέῳ Ὑόρκῳ γὰρ τοῦ τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς παρελθόντος Μαρτίου, καὶ ἀναφερομένης εἰς τὸν διῆθεν διωγμὸν ὃν ὑφίσταται ἡ ἐν Πολωνίᾳ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πολωνικῆς διοικήσεως, ἐχθρικῶς διακειμένων κατὰ τῆς ρωσικῆς (!) ὀρθοδόξου πίστεως. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ διωγμὸς οὗτος ἐκδηλοῦται εἰς τὴν καταστροφὴν ἢ τὴν σφράγισιν πολυαριθμῶν ὀρθοδόξων ἐν Πολωνίᾳ ναῶν, εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς πολωνικῆς γλώσσης εἰς τὰ κηρύγματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἱερῶν μαθημάτων καὶ εἰς τὸν βίᾳ ἐξουκρατισμὸν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πάσας ταύτας τὰς πράξεις ἢ ἀποφάσεις χαρακτηρίζει ὡς μεσαιωνικὰς βαρβαρότητας, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεφάσισαν οἱ ἀποτελέσαντες τὴν συνέλευσιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ ῥώσων νὰ ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας, τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης, τὸν Πατριάρχον Σερβίας καὶ πρὸς πᾶσαν ρωσικὴν ὀργανοσίαν. Τὴν ἀπόφασιν ὑπέγραψαν οἱ ῥῶσοι ἐπίσκοποι Βιτάλιος, Ἀδάμ καὶ Μακάριος. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ὡς καὶ τὰ παράλληλα δημοσιεύματα, ἀποδίδονται ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Μακαρ. Διονυσίου εἰς δυσμένειαν κατὰ τῆς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ προσεχῇ μεγάλῃ συνελεύσει αὐτῆς, τῇ μελλούσῃ νὰ καθορίσῃ παγίως τὴν ζωὴν καὶ διοργανώσιν αὐτῆς ἐν τῷ πολωνικῷ κράτει. Ἡ δυσμένεια δὲ αὕτη ὀφείλεται εἰς τοὺς ρωσικοὺς ἐκείνους κύκλους, οἵτινες, ἡγουμένον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βιτάλιου, βαρέως

φέρουσι τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, μισοῦντες δὲ καὶ τὴν Πολωνίαν ἐπενόησαν τὴν σποδρὰν ζήτησιν μεταξὺ αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα ὁ Μακαρ. Διονύσιος καταστήσας τὴν διαβολὴν ταύτην γνωστὴν εἰς τὴν πολωνικὴν Κυβέρνησιν. ἔσπευσε νὰ βεβαιώσῃ αὐτὴν περὶ τῆς μεγάλης ἀφοσιώσεως τῆς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸ πολωνικὸν κράτος, νὰ διαψεύσῃ τὰς σπερμολογίας καὶ νὰ ἀναγγεῖλῃ ὅτι θὰ συγκαλέσῃ τὴν Ἱ. Σύνοδον ἵνα προβῇ εἰς τὴν ἐπιβουλομένην ἀπόφασιν, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

ΡΩΜΑ·Ι·ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

800 Μοναχοὶ τῆς ἀπὸ 300 ἐτῶν λειτουργούσης παρὰ τὴν Μαδριτὴν μονῆς τῆς ἁγίας Ἰσαβέλλας διατάχθησαν νὰ ἐκκενώσουν αὐτὴν ὡς δημοιομένην ὑπὸ τοῦ κράτους. Τὸ διάταγμα τῆς ἐκκενώσεως τῆς μονῆς ἐπέδωκεν εἰς τὰς μοναχὰς ὀνόματος κρατικὸς λειτουργὸς συνοδευόμενος ὑπὸ δικηγόρου.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Κατὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ Canterbury, τὴν συγκροτηθεῖσαν περὶ τὰς ἀρχὰς παρ. Ἰουνίου καὶ ἀσχοληθεῖσαν κυρίως περὶ τὸ θέμα «Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ γάμος», ἐγένετο λόγος καὶ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν τελευταίων μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν ἀγγλικανικῆς καὶ ρουμανικῆς διαπραγματεύσεων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ἀπεφασίσθη δὲ νὰ ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι τῆς συνελεύσεως πρὸς τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν ἀφοπτεμένων τῶν Ἐκκλησιῶν δι' ὅ, τι ἐπραξαν, διευτυπῶθη δ' ἡ ἐλπίς ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν θὰ ἀγάγῃ εἰς στενωτέρους σχέσεις πρὸς τὴν ρουμανικὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰ ἐγερθεύσαντα μέλη ἐχαρκτήρισαν τὸ γεγονός ὡς μεγίστης σημασίας, ὁ δ' ἀντιπρόσωπος τῆς Ὁξφόρδης Dr Kidd εἶπεν ὅτι καὶ ἄλλαι μὲν ὀρθόδοξοι αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι προσέβησαν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἐν λόγω κύρους, ἀλλ' ἡ ρουμανικὴ εἶνε μοναδικὴ κατὰ τοῦτο, ὅτι, ἐνῷ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησίαι τὴν ἀναγνώρισιν των ἐχαρκτήρισαν ὡς γενομένην «κατ' οἰκονομίαν», ἡ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν ἀπροκάλυπτος. Ἐξ ἄλλου, ἐν τῇ συνελεύσει τῆς Ὑόρκης ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Wakefield, ὁμιλήσας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, προσεῖπεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας προβαίνει εἰς μίαν μεγάλην προσπάθειαν νὰ διασαφήσῃ τὴν θέσιν της ὡς «γεφυράς-Ἐκκλησίας» μεταξὺ τῶν καθολικῶν καὶ τῶν προτεσταντῶν. Ἐν τούτοις ἠκούσθησαν καὶ ἐπικρίσεις τινὲς σχετικαὶ πρὸς τὸ διάβημα τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βίος Ἁγίου Ἀνδρέου Ἀργέντη τοῦ Χίου ὑπὸ Αἰμιλίας Κ. Σάρου καὶ Ἀκολουθία αὐτοῦ ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου Μάρκου Ἀγ. Βασιλάκη, μετὰ προλόγου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου, Ἐν Ἀθήναις 1935.—Εἶναι ἀληθῶς ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός, ὡς σημεῖο ἐν τῷ Προλόγῳ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι ὁ πρῶτος ἔλλην Νεομάρτυς Ἀνδρέας Ἀργέντης ὁ Χίος τῆς τουρκικῆς περιόδου, μαρτυρήσας ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παραμένει μέχρι ταῦδε ἄγνωστος σχεδόν. Βιογραφία τις ἐν γλώσσῃ λατινικῇ συνταχθεῖσα, ἴσως ἐπὶ τῇ βάσει ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου, ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ λογίου τοῦ ἱερω. αἰώνος Γεωργίου Τραπεζουντίου, καὶ ἄλλαι σκοραδικαὶ πληροφορίες, δὲν ἦσαν ἐπαρκεῖς πρὸς πλήρη παράστασιν τῶν κατὰ τὸν Νεομάρτυρα Ἀνδρέαν. Διὰ τοῦτο κρῖπει νὰ χαίρεισθῇ μετ' ἐξαιρετικῆς χαρᾶς ἡ μετὰ χεῖρας πραγματεία τῆς διαπρεποῦς λογίας ἑλληνίδος κυρίας Αἰμιλίας Σάρου, ἣτις, παρὰ τὸ ἀειμνήστου πατρὸς τῆς Γεωργίου Ζολῶτα κληρονομήσασα τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα τῆς ἱστορικῆς καὶ κριτικῆς ἐρεῦνης, κατώρθωσε νὰ ἐξακριβώσῃ ὅ,τι εἶναι δυνατὸν περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Χίου Νεομάρτυρος Ἀνδρέου Ἀργέντη, ταῦτοχρόνως δὲ νὰ συγκεντρώσῃ ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ πλῆθος ἱστορικῶν, τοπογραφικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἄλλων πληροφοριῶν περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Χίου κατὰ τὴν ἐναρξίν τῶν τουρκικῶν διωγμῶν, καθ' ἣν ἐχύνετο τὸ πρῶτον

μαρτυρικὸν αἷμα ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ συγγραφὴ θεωρεῖ τὴν ἐργασίαν τῆς ὡς ἐπανόρθωσιν ἱστορικῆς ἀδικίας. Ἄληθως δὲ περὶ τούτου θὰ πεισθῆ πάς ὁ διεξερχόμενος αὐτὴν καὶ θὰ αἰσθανθῆ μεγάλην συγκίνησιν ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ μαρτυρίου τοῦ Νεομάρτυρος Ἀνδρέου Ἀργέντη. Ἐν τέλει τῆς πραγματείας παρατίθεται καὶ ἀκολουθία τοῦ Νεομάρτυρος συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου Μάρκου Ἀγ. Βισιλάκη, δημοδιδασκάλου, καὶ στηριζομένη τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ βίου αὐτοῦ.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

I. Μητρόπολις Κορινθίας

Καλοῦνται οἱ βουλόμενοι νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν ἐφημερίου ἱερέως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ «Ὁ ἁγ. Κωνσταντῖνος» τῆς ἐνορίας Κ. Δυμηντὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ἰ. μητροπόλεως, ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 83 τοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα πιστοποιητικά, ὅπως ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους πρὸς ἐκλογὴν ἐφημερίου τῆς ἐν λόγῳ ἐνορίας. Ἐν Κορίνθῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1936. † Ὁ Κορινθίας Δαμασκηνός.

I. Μητρόπολις Σπάρτης

Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Σπάρτης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3106 ἐ. ἔ. π. προκηρύξεως αὐτῆς, συνφθὰ τῷ ἄρθρῳ 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439, καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 31ης Ἰουλίου 1936 ἔτους ὑποβάλωσιν μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς συμμετοχὴν εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοιοῦτου ἐν τῷ χωρίῳ Λάγιο τοῦ τέως Δήμου Κροκεῶν. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 30 Ἰουνίου 1936. † Ὁ Σπάρτης, Γυθείου, Οἰτύλου καὶ Κυθήρων Διονύσιος.

— Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Σπάρτης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3103 ἐ. ἔ. π. προκηρύξεως αὐτῆς, συνφθὰ τῷ ἄρθρῳ 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439, καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 31ης Ἰουλίου 1936 ἔτους ὑποβάλωσιν μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς συμμετοχὴν εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοιοῦτου ἐν τῷ χωρίῳ Λαμπόκαμπος (Φρέγγρα) τοῦ τέως Δήμου Ζύρακος. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 30 Ἰουνίου 1936. † Ὁ Σπάρτης, Γυθείου, Οἰτύλου καὶ Κυθήρων Διονύσιος.

I. Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 331 ἐ. ἔ. ἡμετέραν προκήρυξιν καὶ τὸ ἄρθρον 81 τοῦ κωδ. νόμου 5439 μετὰ τῶν σχετικῶν διατάξεων παρατείνωμεν ἐπὶ τρίμηνον, ἤτοι μέχρι 15 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. τὴν προθεσίαν ὑποβολῆς πιστοποιητικῶν τῶν βουλομένων νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν χωρίων 1) Ἀγκῶνος, 2) Σπαρτιῶν, 3) Μουσάτων, 4) Φισκάρδου καὶ 5) Καρυῆς ἅτε οὐδενὸς ὑποβαλόντος ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας πιστοποιητικά καὶ ἔχοντος πάντα τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα πρὸς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὰς ἐνορίας ταύτας τροποποιημένης ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς προγενεστέρας καὶ ἀνωτέρας μνημονευομένης ἡμῶν. Πλείονες πληροφoρoιαὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς παρούσης παρέχονται ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει. Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 25 Ἰουνίου 1936. † Ὁ Κεφαλληνίας Γερμανός.

— Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 332 κ.λ.π. ἡμετέραν προκήρυξιν καὶ τὸ ἄρθ. 81 τοῦ κωδ. νόμου 5439 καὶ τὰς σχετικὰς πρὸς τοῦτο διατάξεις παρατείνωμεν ἐπὶ ἐν εἰσέτι τρίμηνον, ἤτοι μέχρι 15 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. τὴν προθεσίαν τῆς ὑποβολῆς πιστοποιητικῶν τῶν βουλομένων νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων

τῶν χωρίων 1) Μαυράτων, 2) Καταράχου, 3) Διγαλέτου, 4) Κουρουκλάτων καὶ 5) Καμιναραίων, ἅτε οὐδενὸς ὑποβαλόντος ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας πιστοποιητικά καὶ ἔχοντος πάντα τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα πρὸς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὰς ἐνορίας ταύτας, τροποποιημένης κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς εἰρημένης προγενεστέρας προκηρύξεως. Διὰ τὰς ἐνορίας ταύτας γίνονται ἤδη δεκτοὶ ὡς ὑποψήφιοι ἐφημέριοι καὶ οἱ ἔχοντες προσόντα τῆς ἀμέσως κατωτέρας κατηγορίας τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου 5439 διὰ τὰς θέσεις ταύτας προβλεπομένων. Πλείονες πληροφoρoιαὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς παρούσης παρέχονται ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει. Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 24 Ἰουνίου 1936. † Ὁ Κεφαλληνίας Γερμανός.

I. Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοριακοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοριακοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρεύουσας ἐνορίας ἁγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Χρυσοχωρίου τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 3 Ἰουλίου 1936. † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

I. Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ 5439 νόμου (κωδικ.) «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Βυτινῇ ἰ. ναοῦ Γεν. Θε τόκου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω ἰ. ναοῦ. Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 22 Ἰουνίου 1936. † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

I. Μητρόπολις Ὑδρας καὶ Σπετσῶν.

Τὸ Τοπικὸν Συμβούλιον ΟΔΕΠ τῆς ἰ. μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπετσῶν διακηρύττει ὅτι, ἐκτίθεται εἰς πλειοψηφίαν δημοπρασίαν μισθώσεως τετραετοῦς ἀγρός εἰς θέσιν Στέρνα Κοιλιάδος 25 στρεμ. καὶ 750 τ. μ. τῆς ἰ. μονῆς ἁγ. Αναργύρων Ἐρμιόνης βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 581 ἐ. ἔ. διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου ΟΔΕΠ τῆς ἰ. μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπετσῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Κρανιδίῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 12ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ ἐν Πόρῳ Ὑπ)στήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζίης, Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τοπ. Συμβουλίου. † Ὁ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Προκόπιος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΠΑΚΕΙΜ

Τύπαις «Φοίνικας» ὁδὸς Δαογγάτου 4, Ἀθῆναι Τηλ. 28-873